

Chijnie ndo Jesús chronga ndo Juan

Ngisen chronga xranchi jii ndo
Dio kuii nti'i nunte xasintajni

1 ¹Ti xrangíxixín xrako'a nunte xasintajni ó jii chijni ko chijni me'e ndo Cristo, ko je'e ndo bakekao ndo ndo Dio ko je'e ndo ndo Dio ndo. ²Ti xrangíxixín bakekao ndo ndo Dio, ³ko ixi je'e ndo Cristo, ndo Dio juinchéña ndo kain nge'e jii. Ko ninaa nge'e jii xrokuake'a siá xrakuajon'a ndo juachaxien ndo xrobake'e. ⁴Je'e ndo kuajon ndo juachaxin jichón kain nge'e ko je'e ndo naa xro'i tingasáña ngajin chujni. ⁵Ko xro'i me'e tingasáña ti naxixe'e ko ti naxixe'e jua'i nchekanga xro'i.

⁶*Bake'e naa ngisen tsixrua'an ndo Dio, ndo me'e ndatin'in ndo Juan ⁷ixi xrochronga ndo kondee xro'i me'e ixi kain chujni tsitikaon na xro'i ixi nge'e xrondachro ndo. ⁸Ko ndo Juan je'a je'e ndo xro'i me'e. Je'e ndo je'o xrochronga ndo kondee xro'i. ⁹Xro'i nduaxin xro'i tingasáña kain chujni ó jitií xro'i nunte xasintajni.

¹⁰Chijni jian, ndo Cristo, ó jii ndo nunte xasintajni, ko maski ndo juinchéña ndo nunte, chujni ste nunte xasintajni kuichúxin'a na ndo. ¹¹Kuii ndo ngajin ni judío, ni tjanée ndo, ko kuayé'a na ndo. ¹²Ko ikaxin sen kuayé'e sen ndo ko kuitikaon sen ndo, kuajon ndo juachaxin ngajin sen ixi xrokjan sen chjen'en ndo Dio. ¹³Sen me'e je'a xranchi tjongf'e naa chjen'en naa chujni jaña tjongf'e sen. Na'i. Ó chjen'en ndo Dio je'e sen.

¹⁴Ko chijni, ndo Cristo, je'e ndo ikjan ndo chujni ko bake'e ndo ngajinna ko tjaunna ndo ko ti nduaxin ndachro ndo. Ko ó bikona juachaxien ndo, juachaxien chjen'en Ndotáina Dio, xjan naakuaxon.

¹⁵Ndo Juan nichja ndo ixi ndo Cristo ko ndachro ndo:

—Ji'i ngisen ntatjunta nchakon ndachrjan, tjume'e tsii inaa ngisen ícha tetuan'an, ixi ó sa'ó jii ndo ixi najan'an.

¹⁶Kainna ó kuaye'ena juachaxin tjintee tajon ndo, ko nchenchaonna

ndo kain nchakon. ¹⁷Ley kuetuan'an ndo Dio juinchenoina ndo Moisés, ko ti tjue'e ndo chujni ko ti nduaxin me'e tì'xìn ixi ndo Jesucristo. ¹⁸Xro'an ngisen bikon ndo Dio. Je'o chjen'en ndo, xjan naakuaxon, xjan jiní Ndotée ko je'e xjan juinchenoina xjan xranchi jii Ndo Dio.

**Ndo Juan nichja ndo
kondee ndo Jesús**

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹Kaxin ni judío, ni t'ajna Jerusalén, xruan'an nā xitaana ko xi t'jako ley ngajin ndo Juan ixi tsjanchangí'e nā ndo:

—¿Ngisen ja'a?

²⁰Ko je'e ndo ndako juatingíexin ndo:

—Je'a ndo Cristo najan'an.

²¹Tjume'e íjngo juanchangi'e xa ndo:

—¿Ngisen ja'a tjume'e? ¿Á ndo kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó, ndo Elías?

Ko ndo Juan ndachro ndo:

—Je'a je'e ndo jan'an.

Tjume'e juanchangi'e xa ndo:

—¿Á ja'a ndo xrochronga chijnie ndo Dio, ndo xrokuíi?

Ko juatingíexin ndo:

—Na'i.

²²Méxin, ndache xa ndo:

—¿Ngisen ja'a tjume'e?

Xrokonda tsiki'anna chijni ngajin ngisen xruan'anna. ¿Nge'e chao xrondachrua ngisen ja'a?

²³Juatengíexin ndo Juan:

—Jan'an naa ngisen nichja séen jii ntajie ndachro:

“Tantje'enta naa cha'o nao itji ixi Ncháina tsií” —ti ndachro ndo Juan me'e tsindachro ndo profeta Isaiás.

²⁴Ko chujni tsikjin tsijao ndo Juan, xi fariseo tsixrua'an chujni ²⁵ko juanchangi'e nā ndo:

—Síá je'a ja'a ndo Cristo, ko je'a ndo profeta Elías, ko kaxon je'a ndo profeta stechón'en nā, ¿sonda tikitée nā tjume'e?

²⁶Ndo Juan ndache ndo nā:

—Jan'an tikitéexin nā inda, ko ngakjen'en ja'anta jii naa ngisen chuxin'anta. ²⁷Tuenxin najan'an jitíi ndo ko ícha tetuan'an ndo ixi jan'an. Ko tikinixin'a tsoxindanga'a tjuée katée ndo.

²⁸Kain ji'i kon'en t'ajna Betábara ndatsjonxin ti indajitinga ndatin'in Jordán ti no jii ndo Juan jitikitée ndo chujni.

**Ndo Jesús xranchi naa
kutuchjon ne'e ndo Dio**

²⁹Ndúyaxin ndo Juan bikon ndo ndo Jesús jitonchjiñe'e ndo tjenja ndo ko ndachro ndo:

—Tsje'enta nti'i jitíi ndo xranchi naa Kutuchjoen ndo Dio, ndo tantsje jée ni nunte xasintajni.

³⁰Nchakon ndachrjan jitíi naa ngisen tuenxin najan'an, ngisen ícha tetuan'an ixi ó sa'ó jii je'e ndo, me'e nichja ixi je'e ndo. ³¹Jan'an kaxon kuichuxin'a ndo. Ko jan'an bakikitéexin nā ixi inda ixi jaña ni t'ajna Israel xrokuichuxin nā ndo.

³²Kaxon ndachro ndo Juan:

—Jan'an bikon Espíritue ndo Dio xingajinxin ngajni xranchi

naa kuntúá ko bake'e ngata'a ndo. ³³Ko xranóna'i ngisen je'e ndo. Ko ngisen xruan'anna tsikitée chujni ixi inda, ndo me'e ndachijina ndo: “Nchakon tsikuan Espíritue ndo Dio xroxingajinxin ngajni ko tsii ngata'a naa ngisen, ndo me'e tsikitée ndo na ixi Espíritue ndo Dio.” ³⁴Jan'an ó bikon ndo ko chrja'nga ixi je'e ndo Chjen'en ndo Dio.

**Ndo Jesús kuinche'e
ndo sen bajikao ndo**

³⁵Ndúyaxin ndo Juan jii ndo nti'a íjngo ko kao yuu sen chrjikao ndo, ³⁶ko hora bikon ndo Juan kuatsinga ndo Jesús, ndachro ndo:

—Tsje'enta, je'e ndo Kutuchjoen ndo Dio.

³⁷Kayui sen rué'e ndo Juan kuin'en sen nge'e ndachro ndo ko rué'e sen ndo Jesús. ³⁸Méxin, ndo Jesús ngatjia ndo tsje'e ndo ko bikon ndo jirué'e sen ndo ko ndachro ndo:

—¿Nge'e tjéenta?

Je'e sen ndachro sen:

—Maestro, ¿no jii ndúya?

³⁹Ko juatingéxin ndo Jesús:

—Xrokuinta tsje'enta.

Méxin, ikjui sen ko bikon sen ti no bakitu'e ndo ko kuatsinga sen nguixin nchakon me'e ngajin ndo ixi ó kóndo xranchi las cuatro.

⁴⁰Naa sen yuu tsikin'en nge'e ndachro ndo Juan ko tsirue'e ndo Jesús, ndo me'e ndatin'in Andrés, ndo kichuu ndo Simón

Pedro. ⁴¹Ndo Andrés tuinxin ikjui ndo bijée ndo ndo kichuu ndo, ndo Simón, ko ndachro ndo: —Kuitjána ndo Mesías. Mesías xrondachro Cristo.

⁴²Tjume'e ndo Andrés bikao ndo ndo Simón ti no jii ndo Jesús. Ko hora bikon ndo Jesús sen, ndachro ndo:

—Ja'a Simón, chjen'en ndo Jonás. Ko jai ndatsi'ian Cefas. Ko Cefas xrondachro Pedro.

**Ndo Jesús tiye'e ndo ndo
Felipe ko ndo Natanael**

⁴³Ndúyaxin ndo Jesús tjaun ndo xrokjui ndo nunte Galilea ko kuetan ndo ndo Felipe, ko ndache ndo ndo:

—Ruanana.

⁴⁴Ko ndo Felipe, ndo tjanya Betsaida, nti'a kaxon tjajnéé ndo Andrés ko ndo Pedro. ⁴⁵Ko ndo Felipe ikjui ndo bijée ndo ndo Natanael ko ndachro ndo:

—Ó bikona ndo xrokuii xranchi tsikjin ndo Moisés ti xroon ley ko kaxon ngisen tsikjin sen profeta. Ji'i ndo Jesús, chjen'en ndo José, ndo tjanya Nazaret.

⁴⁶Ndachro ndo Natanael:

—¿Á ko chao xrokuachrje naa nge'e jian tjanya Nazaret?

Juatengéxin ndo Felipe:

—Xrokuia tsje'é.

⁴⁷Ko hora bikon ndo Jesús jitonchjiñe'e ndo Natanael, ndachro ndo:

—Nti'i jitií naa ndo nduaxin israelita ko xro'an juancheya jii ngajin ndo.

⁴⁸Méxin, juanchangi ndo Natanael ngajin ndo Jesús:

—¿Xranchi chuxianna?

Ko ndachro ndo Jesús:

—Jan'an bikuan ti xratiya'ia ndo Felipe hora bake'e chringi ntāa tajon tuhigo.

⁴⁹Méxin, ndachro ndo Natanael:

—Maestro, ja'a Chjen'en ndo Dio, ndo Rey tetuan'an t'jana Israel.

⁵⁰Juatengíexin ndo Jesús:

—¿Á kuitikaonna ixi je'o ntāatjua bikuan chringi ntāa tajon tuhigo? Tjume'e tsikuan ícha ijíe nge'e ixi ti nge'e bikuan jai.

⁵¹Kaxon ndachro ndo Jesús:

—Nduaxin ntāatjunta ixi tsikonnta xroxitje'e ngajín ko sen angéel ndo Dio stetajin'in sen ko stexinganjin sen ngata'a Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni.

T'jana Caná nunte Galilea kute'e n̄a

2 ¹Níi nchakon tjume'e bake'e naa kia kute'e n̄a t'jana Caná nunte Galilea. Janée ndo Jesús jii jan nti'a. ²Ni bake'e kia nichje'e n̄a ndo Jesús ko sen teyuu chrikao ndo xrokuji sen kia me'e kaxon. ³Tjume'e tsikanga xranvino ko janée ndo Jesús ndache jan ndo: —Í chóna'i n̄a xranvino.

⁴Ko juatingíexin ndo Jesús:

—Nchri, ¿sonda ndachijiana me'e? Xratiji'a nchakon sinta'a naa ixrāa ijíe.^a

⁵Ko je'e jan ndache jan ni stetonchjeya nge'e:

—Nche'enta kain nge'e xrontatjunta ndo.

⁶Ko nti'a jii ikjaon ichi tsikoña ixro, jitjiá inda, me'e tunde'e ni judío nchakon tijma n̄a, nchakon tantsje n̄a jíee n̄a. Ko nguingu ichi me'e titja tikia xranchi ochenta o ciento litro inda. ⁷Ndo Jesús ndache ndo sen jitonchjeya nge'e:

© 1996 David C. Cook

Ndo Jesús nchekjan ndo inda ixran vino (Jn. 2:7)

—Nchechrénta inda ichi ji'i. Ko juinche'chré n̄a ichi inda.

⁸Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Tantsjenta nchíin inda ko tik'u'unta inda ngajin xi tetuan'an kia.

Ko jaña juinche'e n̄a. ⁹Ko xi tetuan'an kia kui'i xa nchíin inda ko ó tsikjan inda xranvino ko noe'a xa no kuixin xran. Je'o ni tochjeya nge'e no'e n̄a ixi je'e

^a 2:4 naa ixrāa ijíe milagro

nā tsikantsje nā inda. Méxin, xi tetuan'an kia kuiye'e xa xi kute'e. ¹⁰Ko ndache xa xi kute'e:

—Kain nā sa'ó tajon nā xran ícha jian ko hora ni kuij kia ó kui'i nā yee xran, me'e tajonni xran ngxeko. Ko ja'a tsikatsian xran jian hasta jai.

¹¹Nge'e tsjinche'e ndo Jesús tjajna Caná nunte Galilea, nā sa'ó nge'e juinche'e ndo ixi tsjako ndo juachaxien ndo, ko sen teyuu chrikao ndo kuitikaon sen ndo.

¹²*Ko kuatsinga ji'i, ikjui ndo tjajna Capernaum, ko janée ndo ko xikichuu ndo ko sen teyuu chrikao ndo, ko nti'a bake'e sen kaxin nchakon.

**Ndo Jesús nchetjúá
ndo ni'ngo ijíé**

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18;
Lc. 19:45-46)

¹³Ó tsij nchakon kia Pascua ne'e ni judío, ndo Jesús sakjui ndo tjajna Jerusalén. ¹⁴Ko nti'a ngaxin'in ni'ngo jíé kuitja ndo ni nchekji kuxinta, kutuchjon, kuntúá, ko ni ste nunte jitasingixin nā tomie chujni.

¹⁵Ko hora bikon ndo Jesús ji'i, juinchéña ndo naa cuarta, ko bengixin ndo nā nti'a ko kao kutuchjoen nā ko kuxinte'e nā. Ko kuintjí ndo ngata'a nche tomie ni bakasingixin ko ndá'a banka ndo mesé nā. ¹⁶Ko je'e ndo ndache ndo ni nchekji kuntúá:

—¡Tantsjexinnta kain nge'e nti'i! Nchéña'inta ndo'a Ndotána xranchi naa ndasin.

¹⁷Méxin, sen teyuu chrikao ndo xraxaon sen nge'e ti ndachro xroon chijnie ndo Dio: “Tsango chjána juañao nge'e ndako'a ton'en ngaxin'in ndointa.”

¹⁸Méxin ni judío juanchangi'e nā ndo:

—¿Nge'e tjakoxian ixi chao sinche'e kain ji'i?

¹⁹*Ko juatingíexin ndo Jesús:

—Tonchjejinnta ni'ngo ji'i ko nínxin nchakon sintakonchjian ni'ngo íjngo.

²⁰Ko ni judío ndache nā ndo:

—Yuukan ko ikjaon nano konchjianxin ni'ngo ji'i, ko, ¿á ja'a nínxin nchakon sinchekonchjianxian ni'ngo íjngo?

²¹Ko ti ni'ngo nichja ndo Jesús me'e cuerpoe ndo. ²²Méxin, nchakon xechón ndo Jesús, sen teyuu chrikao ndo xraxaon sen ti nge'e tsichronga ndo, ko kuitikaon sen xroen ndo Dio ko chijni tsindache ndo sen.

**Ndo Jesús chúxin ndo
nge'e xraxaon kain chujni**

²³Nchakon ndo Jesús bake'e ndo tjajna Jerusalén kia Pascua, itsjé nā kuitikaon nā ndo nchakon bikon nā nge'e jian juinche'e ndo. ²⁴Ko ndo Jesús kuachúntia'i ndo nā ixi chúxin ndo nge'e xraxaon kain nā, ²⁵ko

baxrokonde'a ndo ixi naa chujni xrobeki'e ndo nge'e juinche'e inaa chujni ixi je'e ndo no'e ndo nge'e xraxaon na ngaya aséen na.

Ndo Jesús ko xi Nicodemo

3 ¹ Bake'e naa xi Fariseo ndatin'in xa Nicodemo, xi me'e tetuen'en xa ngajin ni judío. ² Xi ji'i kuii xa ngajin ndo Jesús naa tiie ko ndachro xa:

—Maestro, nónana ixi ndo Dio xruan'an ndo ixi sinchekuannana, ixi xro'an ngisen xrojuinche'e nge'e jian nche'e ja'a siá ndo Dio xrobake'a ndo ngajian.

³ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Jan'an ntatjua ixi ngisen tjongíe'a íjngo jua'i tsikon sen ti tetuan'an ndo Dio.

⁴ Juanchangi xi Nicodemo:

—¿Xranchi tsjongí'e naa xi íjngo siá ó ntaxi xa? ¿Xranchi chao íjngo tsixin'in xa tse'e janée xa ko tsjongí'e xa íjngo?

⁵ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Nduaxin ntatjua: ixi ngisen tsjongíexin'a inda ko Espíritue ndo Dio jua'i tsixin'in sen ti tetuan'an ndo Dio. ⁶ Chujni tjongíexin ndotée ko janée xra je'o chujni sen, ko sen tjongíexin Espíritue ndo Dio, sen me'e tayé'e sen Espíritue ndo. ⁷ Xronka'ia ixi nge'e ntatjua ixi xrokonda tsjongí'e kain chujni íjngo. ⁸ Chrinto itji chrinto no

tjaun chrinto. Ko ja'a tin'en xroin chrinto ko noa'ia no itji chrinto ko no tí'xin chrinto. Ko jaña sen tjongíexin Espíritue ndo Dio.

⁹ Ko je'e xi Nicodemo juanchangi xa:

—¿Xranchi tson'en ji'i?

¹⁰ Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Ja'a nchekuen'én chujni Israel, ¿á tienxin'a ti ntatjua?

¹¹ Jan'an nduaxin ntatjua ti nónana nichjana ko ti bikona tekina, ko ja'anta titikaon'anta ti nge'e ndachrjanna. ¹² Teki'anta nge'e tson'en ngata'a nunte nti'i ko titikaon'anta ko, ¿xranchi tsitikaonnta siá xrontatjunta nge'e tson'en ngajíní? ¹³ Xro'an ngisen kuajin'in ngajíní, je'o Chjen'en Ndo Dio, xjan jongí'e xranchi Chujni, je'e xjan bake'e xjan ngajíní ko kuixin xjan nti'a.

¹⁴ Xranchi juinche'e ndo Moisés nchakon bake'e sen ntajie, nti'a kuasintjian ndo naa kunchee chika ixi xrotsje'e sen ba ko jaña tsen'a sen; méxin, jaña tson'en tsasintjian na Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, ¹⁵ ko jaña kain sen tsitikaon ndo Jesús tsen'a aséen sen, tsechón sen kain nchakon.

¹⁶ Ndotáina Dio tsango tjue'e ndo kain chujni jii ngata'a nunte xasintajni,^b méxin xruan'an ndo chjen'en ndo, xjan naakuaxon, ixi kain sen tsitikaon xjan tsitjáña'li aséen sen ko je'e sen tsechón sen kain nchakon. ¹⁷ Ko

^b 3:16 *xasintajni* mundo

ndo Dio xruan'i ndo chjen'en
 ndo ngata'a nunte xasintajni
 ixi tsjankata'a xjan ijie ngajin
 na. Na'i, je'e xjan tsantsje
 xjan ijie chónda na ko jaña
 tsitjáña'i na. ¹⁸Ngisen tsitikaon
 chjen'en ndo Dio tsjankata'i
 ndo sen ijie. Ko ni tsitikaon'a,
 ó juankata'a ndo ijie ngajin
 na ixi kuitikaon'a na chjen'en
 ndo Dio, xjan naakuaxon.
¹⁹Méxin, ni titikaon'a ó juexin
 juankata'a ndo na ijie, ixi kuji
 ngisen juinchengasáñe'e chujni
 jii ngata'a nunte xasintajni ko
 je'e chujni juinche'a juaxruxin
 ixi ícha ruéle na ti naxixe'e ixi
 ndako'a nche'e na.

²⁰'Kain ni ndako'a nche'e,
 ningakon'en na xro'i tingasáña
 ko tonchjiñe'a na tjenka xro'i ixi
 tjaun'a na tsonoxin ti ndako'a
 stenze'e na. ²¹Ko sen nche'e
 jian tonchjiñe'e sen tjenka xro'i
 tingasáña ixi chao tsikon chujni
 kain nge'e stenze'e sen xranchi
 tjaun ndo Dio.

**Ndo Juan chronga ndo
 ijngo kondee ndo Jesús**

²²Tjume'e ndo Jesús ko sen
 teyuu chrikao ndo sakjui sen
 nunte Judea. Nti'a kuatsinga
 ndo kaxin nchakon bikitée ndo
 chujni. ²³Kaxon ndo Juan bake'e
 ndo tjajna Enón tjenka tjajna
 Salim ko nti'a bikitée ndo chujni
 ixi nti'a jii yee inda. Ko chujni
 bakii na batikitée na. ²⁴*Ji'i

kon'en ti xratijé'a na ndo Juan
 ndo'achjiso.

²⁵Méxin, kaxin chujni,
 sen chrikao ndo Juan ko ni
 judío kuaxi nichja na xranchi
 xrotjúáxin chujni. ²⁶Ko sen
 chrikao ndo Juan kuintekji sen
 ngajin ndo ko chronga sen ngajin
 ndo:

—Maestro, ndo bake'e
 ngajinnta tuenxin ndarío Jordán,
 ndo kondee bekinananta, jai kao
 ndo tikitée ndo chujni ko itsjé na
 ruéle na ndo.

²⁷Ko ndachro ndo Juan:

—Xro'an ngisen xrojuinche'e
 naa ixra siá ndo Dio xrokuajon'a
 ndo juachaxin. ²⁸*Ja'anta
 kuin'ennta nchakon ndachrjan
 ixi jan'an je'a ndo Cristo. Je'o
 naa ngisen kuitao'en ndo
 cha'o ixi xrochrjanga tsii ndo.
²⁹Nchakon tute'e chujni, xi
 tute'e tsayé'e xa janchri'e xa.
 Ko tjume'e sen chúxin xa take'e
 sen juaxruxin ixi jitin'en sen
 nge'e jinichja xa. Ko kaxon
 jan'an juaxruxin ritjén ixi kueya
 chujni jitonchjiñe'e ngajin ndo
 Jesús. ³⁰Je'e ndo xrokonda ícha
 tsetuan'an ndo ko jan'an ína'i.

Ngisen kuixin ngajni

³¹'Ndo kuixin ngajni tetuen'en
 kain chujni. Ko chujni nunte
 xasintajni chronga nge'e jii nunte
 xasintajni. Ko ndo kuixin ngajni
 tetuen'en ndo kain nge'e. ³²Je'e
 ndo nichja ndo nge'e tsikikon

ndo ko nge'e tsikin'en ndo. Ko xro'an chujni titikaon na nge'e ndachro ndo. ³³Ko siá xrojan ngisen titikaon nge'e ndachro ndo, jaña tjako sen ixi nduaxin nge'e nichja ndo Dio, ³⁴ixi ndo xruan'an ndo Dio nichja ndo chijnie ndo Dio, ixi je'e ndo kuayé'e ndo kain juachaxien Espiritue ndo Dio. ³⁵*Ndotáina Dio tjue'e ndo Chjen'en ndo, ko jaña tsikajon ndo kain juachaxin ixi tsetuen'en xjan kain nge'e. ³⁶Ngisen tsitikaon Chjen'en ndo Dio xrochónnda sen juachaxin tsechón sen kain nchakon. Ko ngisen tjaun'a tsitikaon Chjen'en ndo xrochónnda'i sen juachaxin me'e, ixi ndo Dio tsajon ndo juachaxin tangi tson'en sen.

**Ndo Jesús juao ndo
naa nchri samaritana**

4 ¹Tjume'e ni fariseo kono'e na ixi ícha itsjé chujni rué'e ndo Jesús ko ícha itsjé chujni bikitée ndo ixi ndo Juan. ²Ko je'a ndo Jesús tikitée ndo na. Sen chrikao ndo, sen me'e bikitée chujni. ³Hora kono'e ndo Jesús ixi jaña tsikin'en ni fariseo, kuachrxjexin ndo nunte Judea ko íjngo ikjan ndo nunte Galilea.

⁴Ko hora kuachrxjexin ndo nti'a xrokonda tsatsinga ndo nunte Samaria. ⁵Ko kuiji ndo naa tjajna Sicar nunte Samaria, tjenka nunte tsikajon ndo Jacob kuayé'e chjen'en ndo, ndo José. ⁶Nti'a

jii naa pozo tjiá inda kuachónnda ndo Jacob. Ko ndo Jesús kuiji ndo nti'a ko tsango konchrje ndo ixi tsango ikjín tsikjixin ndo, méxin bake'e ndo nunte tjenka pozo. Hora me'e xranchi ngusine nchakon. ⁷Ko tuinxin kuiji naa nchri tjajna Samaria, kuiji nchra ti pozo me'e ixi tsantsje nchra inda. Ko ndo Jesús ndache ndo nchra:

—Chjánana nchín inda tsi'i.

⁸Ko sen teyuu chrikao ndo satsikintekji sen tjajna tjenka nti'a bike'na sen nge'e sinekao sen ndo.

⁹Ko nchri samaritana juatingíexin nchra:

—¿Sonda ja'a naa chujni judío tjanchianana inda ixi jan'an naa nchri samaritanana?

(Jaña ichro nchra ixi ni judío tjento'a na ni samaritano.) ¹⁰Ko juatingíexin ndo Jesús:

—Siá xrokono'a nge'e tajon ndo Dio ko xrochuxian ngisen jítjanchia'a inda, ja'a xrojuanchanana inda ko jan'an xrotjá'a inda jichón.

¹¹Ko je'e nchra juate'e nchra:

—Ja'a chondai'a nge'e tsantsjexian inda ko pozo tsango yaso'e pozo, ¿no xrochjánaxianna inda jichón? ¹²Ndo Jacob, ndo kuachrxjenixinna, ndo me'e kuitunana ndo pozo ji'i, ko je'e ndo baki'i ndo inda ko chjen'en ndo ko kain kuée ndo kaxon. ¿Á ja'a, á ícha tjintee ixi je'e ndo?

¹³Ko juatingíexin ndo Jesús:
—Kain ni ti'i inda ji'i, íjngo tsen'en nã inda. ¹⁴Ko sen tsi'i inda tajon jan'an, nai'a tsinteken'en sen inda. Ixi inda tajon jan'an tsoñã xranchi inda jitachrjexin ngaya aséen sen ko ji'i tajon juachaxin tsechón sen kain nchakon.

¹⁵Ko ndachro nchra:

—Chjánãna inda me'e, ixi tsen'ana inda íjngo ko íxrokjan'ina tsantsje inda nti'i.

¹⁶Ko ndachro ndo Jesús:

—Itjia tiye'é ndoxi'a ko tjume'e tsji'ia nti'i íjngo.

¹⁷Ko je'e nchra ndachro nchra:

—Chonda'i xixi'na.

Méxin, ndachro ndo Jesús:

—Nduaxin ndachrua ixi chonda'ia xixi'a. ¹⁸Ixi kuachonda na'ó xixi'a, ko xi chonda jai je'a xixi'a. Nduaxin ndachrua ixi chonda'ia xixi'a.

¹⁹Ko kuin'en nchra ji'i ko ndachro nchra:

—Nóna ixi ja'a naa ngisen chronga chijnie ndo Dio. ²⁰Sen kuachrjenixinna, kuaxraxaonxin sen ndo Dio ijnã nti'i. Ko ja'anta, ni judíonta ndachronta ixi xrokonda xroxaxaonxinna ndo Dio ni'ngo ijie jii tjajna Jerusalén.

²¹Ko ndo Jesús ndache ndo nchra:

—Titikáoanna ixi tsií nchakon xrokonda'i xroxaxaonxinnta Ndotáina Dio ijnã nti'i ko xroxaxaonxin'anta ndo tjajna Jerusalén. ²²Ja'anta chujni

samaritanonta noa'inta ngisen xraxaonnta. Ko jan'an naa chujni judío chuxinna ngisen xraxa'onna. Méxin, ndo tantsje ijie chónda chujni, ndo me'e tsikachrjexin ndo ni judío. ²³Ko jitiji nchakon ko jai nchakon me'e, ixi sen nduaxin tjaun sen tsajon sen juasaya ngajin Ndotáina Dio, xrokonda ixi nchijíi aséen sen xroxaxaonxin sen Ndo. Ko Ndo Dio tsake'e ndo juaxruxin ixi jaña xroxaxaon sen ndo. ²⁴Ndo Dio espíritu ndo, ko sen xraxaon ndo xrokonda xroxaxaonxin sen ndo ixi aséen sen.

²⁵Ko ndachro nchra:

—Jan'an nóna ixi tsií ndo Mesías, ndo Cristo. Ko nchakon tsií ndo sinchekuannãna ndo kain nge'e.

²⁶Ko juatingíexin ndo Jesús:

—Ndo me'e najan'an, ndo ritjáoa jai.

²⁷Xrastetjao sen ja'in, sen teyuu chrikao ndo kuiji sen, ko xronka sen ixi bikon sen jinichje'e ndo naa nchri, ko xro'an ngisen juanchangi'e ndo nge'e tjaun nchra, o sonda jinichje'e ndo nchra. ²⁸Tjume'e je'e nchra bake'e nchra nchixran nunte ko sakjui nchra tjajna beki'e nchra kain chujni:

²⁹—Ichjina, tsikonnta naa ndo chronga kain nge'e junta'a. ¿Á je'a ndo Cristo ndo me'e?

³⁰Tjume'e chujni kuachrjexin nã tjajna kuitsje'e nã ndo Jesús.

³¹Xratiji'a nã, sen teyuu chrikao

ndo tinóatée sen ngajin ndo,
ndachro sen:

—Maestro, inte nge'e.

³²Ko ndachro ndo:

—Jan'an chónda nge'e iné ko
ja'anta chuxin'anta me'e.

³³Ko sen teyuu chrikao ndo
kuaxi sen juanchangi'e kichuu
sen:

—¿Á xrojan chujni biken'en
ndo nge'e juine ndo?

³⁴Ko ndachro ndo Jesús:

—Ti iné jan'an me'e ixra
sinta'a ti tsiketuan'an ngisen
xruan'anna, ko xrokonda
sintajexin ixra. ³⁵Ja'anta
ndachrona: “Xratitjáña noó
nchanitjao tsandáanta noatrigo.”
Ko jan'an ntatjunta: Tsje'enta no
tsikinga ixi ó kuicha noa ko ó
chao tsandáani. ³⁶Sen tandáa,
xenge'e sen 'na. Ko nge'e tandáa
sen me'e chujni, ko chujni
me'e tsechón kain nchakon.
Ko sen tenga ko sen tandáa
xre'ó juaxruxin take'e sen. ³⁷Ko
nduaxin nge'e ndachro sen: “Naa
sen tenga, ko inaa sen tsandáa.”

³⁸Méxin, jan'an xruan'annta
ixi tsandáanta naa nunte
tsikenga'inta. Inaa sen tsijinche'e
ixra ko ja'anta tsjachanta
tsasiinnta nge'e bengá sen.

³⁹Ko itsjé ni tjajna samaritano
ni ikjui nchra kuindache nchra,
kuitikaon na ndo Jesús ixi
chronga nchra: “Ndo ji'i chronga
ndo kain nge'e junta'a sa'ó.”

⁴⁰Ko hora kuin'en na nge'e

juinche'e ndo, kuii na ngajin ndo
ko kuinóatée na ngajin ndo ixi
tsitu'e ndo nti'a ngajin na. Ko
nti'a kuitu'e ndo yuu nchakon.

⁴¹Ko ícha kueya na kuitikaon na
ndo ixi kuin'en na nge'e nichja
ndo. ⁴²Ko ndache na nchra:

—Jai titika'onna, ko ixi je'a
je'o nge'e ndachijiana. Kaxon
ixi jai jan'anna kuitikaonna ixi
kuin'anna nge'e nichja ndo ko
nónana ixi je'e ndo nduaxin ndo
Cristo ndo, ndo sinchemé'e jíee
kain chujni.

Ndo Jesús ko chjen'en xi nche'e ixra gobierno

⁴³Yuu nchakon tjume'e, ndo
Jesús kuachrjexin ndo nunte
Samaria ko sakjui ndo no nunte
Galilea. ⁴⁴*Xranchi tsindachro
ndo Jesús, ninaa ndo chronga
chijnie ndo Dio, ni tjajnée ndo
xrochónde'e na ndo juasaya.

⁴⁵*Nchakon kuiji ndo nunte
Galilea, ni nti'a kuay'é na ndo
ko kuajon na juasaya ngajin ndo
ixi kaxon tsikjin na kia Pascua
tjajna Jerusalén, ko bikon na
nge'e juinche'e ndo kia nti'a.

⁴⁶*Tjume'e ikjan ndo Jesús
tjajna Caná nunte Galilea,
ti no tsijinchekjan ndo inda
ixran vino. Nti'a bake'e naa
xi tituan'an xrée gobierno.
Ko kuachóna xi naa chjan
ni'e tjajna Capernaum. ⁴⁷Ko
hora tsikin'en xa tsikixin ndo
Jesús nunte Judea ko kuiji ndo

nunte Galilea, rué'e xa ndo ko kuinóatée xa ngajin ndo ixi itsji ndo ndo'a xa ko sinchexrjuen'en ndo chjen'en xa, ixi ó jite'en xjan. ⁴⁸Ko ndachro ndo Jesús:

—Ja'anta, titikaon'anta siá tsikon'anta naa nge'e jian sinta'a.

⁴⁹Ko kuinóatée xi nche'e xrée gobierno ko ndachro xa:

—Taka ichjina ixi chjan'na ó jite'en xjan.

⁵⁰Ko juate'e ndo Jesús:

—Ikjan ndúya ixi chjan'an chao jii xjan jai.

Ko xi me'e kuitikaon xa nge'e ti ndachro ndo Jesús, ko sakjui xa.

⁵¹Ko ikjan xa ndo'a xa, ni nche'e xrée xa kuachrje na biketan na xa ngatja cha'o, ko ndache na xa:

—Chajan'an ó jian jii chán.

⁵²Ko juanchangi'e xa na ngixe'e hora kuaxi koxruen'en chán. Ko chronga na:

—Jnajna xranchi hora naa kóndo kuachrje'e chán súa.

⁵³Ko jaña kono'e ndotée chán ixi hora na tsindachro ndo Jesús ixi chjen'en xa ó jian jii chán. Ko je'e xa ko kain ni ndo'a xa kuitikaon na ndo Jesús.

⁵⁴Ji'i yuxin nge'e jian juinche'e ndo Jesús nchakon kujxin ndo nunte Judea, ikjan ndo nunte Galilea.

**Ndo Jesús juinchexruen'en
ndo naa xi**

5 ¹Tjume'e ni judío bake'e na naa kia ko ndo Jesús ikjan ndo tjajna Jerusalén lingo.

²Nti'a tjenja ntachja ndatin'in

Ntachje'e Kutuchjon jii naa pila inda ngigua hebreo ndatin'in Betesda. Ko ngande'e pila me'e jii na'ó tjatu'o nchínchín tsiki'te na. ³Nti'a stetsinga kueya ni ni'e, ni tikon'a, ni jua'i itji ko ni jua'i nchetengi tutée. Stechón'en na tsontengi inda ⁴ixi je'a nanaunka xingajin naa ndo ángel tjenja pila me'e ko nchetengi ndo inda. Ko ni sa'ó tiji nti'a ko tjingi na inda toxruenxin na ixi ngixe'i ichin bachóna na. ⁵Nti'a jii naa xi ni'e, ó níi ite ko ijin nano ni'e xa. ⁶Ko hora bikon ndo Jesús jitsinga xa, kono'e ndo ixi ó sée ni'e xa, ko juanchangi'e ndo xa:

—¿Á tjuan tsoxruan'an?

⁷Ko xi ni'e juatingéxin xa:

—Chonda'i ngisen tsingijnana tsjingi inda hora tontengi inda. Ko hora tja'on tsjingi nda, inaa ngisen ícha taka tjingi nda.

⁸Ko ndachro ndo Jesús:

—Tingatjen, tatsían kania'a, ko taja.

⁹Ko tuinxin koxruen'en xa, ko juatsi'in xa kanie'e xa ko chao ikjui xa. Ko me'e kon'en nchakon tjoké'e ni judío. ¹⁰Tjume'e ni judío ndache na xi koxruen'en:

—Jai nchakon tjoké'eni ko xro'an juachaxin jii tsama kania'a.

¹¹Ko ndachro xa:

—Xi juinchexruanna ndachijina xa tatsían kania'a ko taja.

¹²Ko juanchangi'e na xa:

—¿Ngisen kuetuan'an tsatsian kania'a ko ndachro tsajia?

¹³Ko xi tsikoxruen'en noe'a xa ngisen juinchexruen'en xa ixi nti'a jii kueya n̄a, ko ndo Jesús fkonoxin'a ndo chriken'en n̄a nti'a. ¹⁴Tjume'e ndo Jesús kuetan ndo xa ngaxin'in ni'ngo ijie ko ndache ndo xa:

—Tsej'é jai ó koxruan'an ko ínche'a ti ndako'a, ba ícha tangi tson'an.

¹⁵Tjume'e sakjui xa, ko ndache xa ni judío ixi ndo Jesús juinchexruen'en ndo xa. ¹⁶Méxin ni judío kuaxi n̄a rué'e n̄a ndo Jesús ko tjaun n̄a tsóña n̄a ndo ixi kuanche'e ndo kain ji'i nchakon tjoké'e n̄a. ¹⁷Ko ndo Jesús ndache ndo n̄a:

—Ndotána kain nchakon nche'e ndo ixra, ko jan'an kaxon jaña nta'a ixra.

¹⁸Méxin, jaña ni judío ícha tjaun n̄a tsóña n̄a ndo Jesús ixi titikaon'a ndo nchakon tjoké'e n̄a ko ixi kaxon ndachro ndo ixi je'e ndo ko ndo Dio naxraje'o sen, ko ndachro ndo ndotée ndo, ndo Dio.

Juachaxin chónða Chjen'en ndo Dio

¹⁹Tjume'e ndo Jesús ndache ndo n̄a:

—Naa nge'e nduaxin ntatjunta ixi Chjen'en ndo Dio jua'i sinche'e ndo naa nge'e je'o je'e ndo. Je'o nche'e ndo nge'e tikon ndo nche'e Ndotée ndo. Kain nge'e nche'e ndotée ndo kao chjen'en ndo nche'e xjan jaña. ²⁰Ko Ndotána tjue'e ndo

Chjen'en ndo, ko tjako'e ndo chjen'en ndo kain nge'e nche'e ndo, ko xratsjako ndo nge'e ícha ijie ko ja'anta xroxronkanta ixi tsikonnta me'e. ²¹Xranchi Ndotána nchexchón ndo ni tsiken'en ko tajon ndo juachaxin tsechón n̄a íjngo. Jaña kaxon Chjen'en ndo chao tsajon xjan juachaxin tsechón kain ni tjaun je'e xjan. ²²Ko Ndotána xruan'an ngisen tjankata'a ndo ijie ixi kuajon ndo juachaxin ngajin chjen'en ndo, ²³ixi kain n̄a tsajon n̄a juasaya ngajin chjen'en ndo xranchi juasaya tayé'e Ndotána. Ngisen tajon'a juasaya ngajin chjen'en ndo kaxon tajon'a sen juasaya ngajin Ndotée ndo, ndo xruan'an ndo Cristo.

²⁴'Nduaxin nge'e ntatjunta: Ngisen tin'en nge'e ntatjunta ko titikaon Ndo xruan'anna, chónða sen juachaxin tsechón sen kain nchakon ko tangi'a tson'en sen, ixi ó kuatsinga ti tsen'en sen ko jai tsechón sen kain nchakon. ²⁵Nduaxin ntatjunta ixi ó tsii hora, ko jai hora me'e, ni tsiken'en tsin'en n̄a xronichja Chjen'en ndo Dio. Ko sen tsitikaon ndo tsechón sen. ²⁶Ixi Ndotána chao tsajon ndo juachaxin tsechón n̄a ko kaxon tsikajon ndo juachaxin ngajin Chjen'en ndo sinche'e xjan jaña, ²⁷ko kaxon tsikajon ndo juachaxin ngajin Chjen'en ndo sinchéña xjan ijie ixi je'e xjan Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni. ²⁸Xrakon'anta ixi

ti nge'e ntatjunta. Ixi tsiji hora ti kain ni tsiken'en, tsin'en na xronichja xjan. ²⁹Ko tsachrjexin na ti no stextrabaa na. Ko ni ndako juinche'e, xroxechón na ixi tsechón na kain nchakon. Ko ni ndako'a juinche'e xroxechón na ko tangi tsikaon na ti tsoñe'e na ijie.

Juachaxin chónda ndo Jesús

³⁰'Jan'an jua'i sinta'a naa nge'e jan'on. Jan'an ntáña ijie xranchi tituanna. Ko ijie ntáña, ndako ntáña ijie ko nta'i nge'e tja'on jan'an. Na'i. Nta'a nge'e tjaun Ndotána, ndo xruan'anna. ³¹Ko siá jan'on nichjaxin ixi najan'an, ti ndachrjan tjinte'a. ³²Ko jii inaa ngisen nichjaxinna ko nge'e ndachro sen me'e ixi najan'an, tjintee. ³³*Ja'anta xruan'annta ngisen ikjui juanchangi'e ndo Juan, ko nge'e juatingéxixi ndo ixi najan'an, nduaxin me'e.

³⁴Ko jan'an chuntia'i nge'e xrondachro xrojan ngisen ixi jan'an. Ko je'lo ndachrjan ji'i ixi ja'anta xrochondanta juachaxin tsechonnta kain nchakon. ³⁵Ndo Juan bake'e ndo xranchi naa xro'i jiche ko tingasáña, ko ja'anta juaxruxin bake'enta ixi xro'i me'e, maski tsjé'a nchakon.

³⁶'Ko jan'an chónda naa nge'e ícha tjintee tjakoxin ixi najan'an, ixi nge'e tsindachro ndo Juan. Ixra nta'a jan'an, ixra naxre'lo tituanna Ndotána sinta'a, ña

tjakoxin ixi nduaxin Ndotána tsixruan'anna ndo. ³⁷*Kaxon Ndotána, ndo xruan'anna, tjakoxin ndo ixi najan'an. Ko ja'anta nai'a kuin'ennta nichja ndo ko nai'a bikonta ndo. ³⁸Ko chijnie ndo xra je'a jii ngaya asáanta ixi ja'anta xratsitikaon'anta ngisen Ndotána, ndo tsixruan'anna. ³⁹Ja'anta jian nchekuanxinnta xroon chijnie ndo Dio ixi chon'énta tsaye'enta juachaxin tsechonnta kain nchakon. Ko xroon me'e nichja ixi najan'an. ⁴⁰Ko ja'anta tjaun'anta tonchjiñe'enta tjenkana ixi tsaye'enta juachaxin me'e.

⁴¹'Jan'an tayé'a juasaya tajon chujni. ⁴²Ko jan'an chuxinnta ko nóna ixi tjaun'anta ndo Dio. ⁴³Jan'an jui'i ixi Ndotána xruan'anna ndo ko ja'anta titikaon'antana. Ko siá tii naa ngisen je'lo nichja nge'e chónda ngaya aséen na, ni me'e titikaonnta. ⁴⁴¿Xranchi tsitikaonnta, siá tsaye'enta juasaya tajon chujni, ko tjé'anta ti nge'e jian ti'xin ngajin ndo Dio, ndo naáko Dio? ⁴⁵Xraxaon'anta ixi jan'an tsjankata'anta ijie ngajinxin Ndotána. Na'i. Ndo tsjankata'anta ijie me'e ndo Moisés ixi chuntianta ngajin ndo. ⁴⁶Ixi siá xrokitikaonnta nge'e tsindachro ndo Moisés, kaxon xrokitikaonnta ixi ndo Moisés ikjin ndo ixi najan'an. ⁴⁷Ko siá tsitikaon'anta nge'e tsikjin ndo, ¿xranchi tsitikaonnta nge'e ntatjunta?

**Ndo Jesús kuajon ndo nge'e
juine na'ó mil chujni**

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44;
Lc. 9:10-17)

6 ¹Tjume'e sakjui ndo Jesús kuantu ndo ndachaon Galilea, inda me'e ndatin'in Tiberias kaxon. ²Ko kueya chujni rué'e nã ixi bikon nã ixrã ijíé juinche'e ndo ti juinchexruen'en ndo ni ni'e. ³Ko ndo Jesús kuajin'in ndo naa ijnã ko nti'a bake'e ndo nunte kao sen teyuu chrikao ndo. ⁴Ko ó jitonchjiñe'e nchakon tsijia pascua, kiée ni judío. ⁵Ko bikon ndo Jesús ixi kueya chujni kuajin'in nã jnã, jirué'e nã ndo ko juanchangi'e ndo ndo Felipe:

—¿No tse'nana nge'e sine kain chujni?

⁶Jaña ndachro ndo ixi tsin'en ndo nge'e xichro ndo Felipe ixi ndo Jesús ó no'e ndo nge'e sinche'e ndo. ⁷Ko juate'e ndo Felipe, ndachro ndo:

—Maski doscientos tomi xrochondana xrokuenaxinna nutja xraxrokuitja'i xrojuine ngujngu chujni tu'o nutja.

⁸Ko ndo Andrés, naa sen chrikao ndo Jesús, ndosaué ndo Simón Pedro, ndachro ndo:

⁹—Nti'i jii naa chjan chónda xjan na'ó nutja tsikoña noa cebada ko chónda xjan yuu kuche. ¿Á tsitja ji'i, ixi kueya chujni jii?

¹⁰Ko ndachro ndo Jesús:

© 1996 David C. Cook

*Ndo Jesús juinchenkueya ndo nutja, juine itsje chujni
(Jn. 6:9)*

—Tetuen'enta n̄ tsake'e n̄ nunte.

Ti jii kayua nti'a, bake'e n̄ nunte, xranchi na'ó mil chujni xi. ¹¹Ko ndo Jesús kua ndo nutja ko kuajon ndo juasie ndo ngajin ndo Dio, ko tjume'e kuajon ndo nio ngajin sen teyuu chrikao ndo. Ko je'e sen konchjeya sen nio, kuayé'e kain ni ste nti'a. Jaña kaxon konchjeya sen kuchee. Ko kain n̄ juine n̄ kain ti tjaun n̄. ¹²Juexin juine n̄, tjume'e kuetuen'en ndo Jesús sen teyuu chrikao ndo, ndachro ndo:

—Tja'onta nge'e tsixe'e ixi xro'an nge'e tsitjáña.

¹³Ko jaña juinche'e sen ko juinchekaon sen teyuu ntaxra nutja tutu'o ti na'ó nutja tsikoña noa cebada tsijnchexe'e n̄ hora juexin juine n̄. ¹⁴Ko ni juine nutja bikon n̄ ti ixr̄a ijié juinche'e ndo Jesús ko ndachro n̄:

—Ndo me'e nduaxin ndo tsixrua'an ndo Dio tsii nunte xasintajni.

¹⁵Ko ndo Jesús kono'e ndo ixi tjaun n̄ xraxrobikao n̄ ndo xrojuinchéña n̄ ndo rey ixi xroketuan'an ndo. Ko je'e ndo tjaun'a ndo jil'i ko je'o ndo sakjui ndo ntajie íjngo, ko nti'a bake'e ndo.

Ndo Jesús itji ndo ngataon inda

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶Tjume'e ó kóndo sen teyuu chrikao ndo Jesús xingajinxin

sen ijn̄a sakjui sen ngande'e inda, ¹⁷ko kuajin'in sen naa ntábarco ko kuaxi sen kuation sen inda satsji sen tjajna Capernaum. Ó naxixe'e ko xrakjan'i ndo Jesús.

¹⁸Tjume'e kuaxi kuii chrinto soji ko kuaxi jamangitaon inda. ¹⁹Ko chao sakjui sen xranchi na'ó o ikjaon kilómetro ko tuinxin bikon sen ndo Jesús, jitonchjiñe'e ndo tjenka ntábarco, xranchi yaa ndo cha'o jitji ndo ngataon inda. Jaña bikon sen ko tsango xronka sen. ²⁰Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Jan'an jui'i. Xronka'inta.

²¹Ko tsango juaxruxin kuintee sen ixi kuajin'in ndo ntábarco. Ko tuinxin kuiji sen ti no xrokuiji sen.

Chujni tjée n̄ ndo Jesús

²²Ko nchakon ndúyaxin, ni kuitu'e ti ndachaon^c kono'e n̄ ixi naakuaxon ntábarco bake'e nti'a, ko no'e n̄ ixi ndo Jesús tsikikao'a sen ndo ixi bikon n̄ ixi je'o sen teyuu chrikao ndo, satsikji sen. ²³Ko tjume'e kuii kaxin ntábarco t̄l̄xin tjajna Tiberias tjenka ti no juinexin n̄ nutja, ti kuajonxin ndo Jesús juasie ndo ngajin ndo Dio. ²⁴Ko nchakon bikon n̄ ixi ko'a ndo Jesús ko kaxon ko'a sen teyuu chrikao ndo, tjume'e je'e n̄ kuajin'in n̄ ntábarco ko sakjui n̄ tjajna Capernaum ko bijée n̄ ndo Jesús.

^c6:22 ndachaon mar

**Ncháina Jesús, je'e ndo
xranchi nutja tajon
juachaxin tsechón chujni**

²⁵Tjume'e kuiji na tuenxin inda ko bikon na ndo Jesús ko juanchangi'e na ndo:

—Maestro, ¿ngisa jui'ia nti'í?

²⁶Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Ó nóna ixi ja'anta tjéenta na ixi juintenta nutja ko kaonnta, ko je'a ixi kuienxinnta ti ixra ijié juinta'a. ²⁷Ta'inta juachjaon ixi nge'e sintenta taka tsjexin. Nche'enta ixra ixi nge'e ti sintenta tsjexin'a ixi tsaye'enta juachaxin tsechonnta kain nchakon. Me'e tajon Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, ixi Ndotée ndo tjako ndo ixi Chjen'en ndo chóna xjan juachaxin.

²⁸Ko juanchangi'e na ndo:

—¿Xranchi sinta'ana ixi tsitika'onna xranchi tjaun ndo Dio?

²⁹Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Ndo Dio tjaun ndo ixi tsitikaonnta ngisen tsixrua'an ndo.

³⁰Ko juanchangi'e na ndo:

—¿Nge'e tjakoxian ixi tsikonna ko chao tsitika'onna? ¿Nge'e ixra nche'e? ³¹Sen tsikachrjenixinna sa'ó juine sen maná ikjan nutja nchakon bake'e sen ntajie, méxin, jaña chijnie ndo Dio tsikjin na ndachro: “Kuajon ndo nge'e juine na, me'e nutja kuxin ngajní.”

³²Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Naa nge'e nduaxin ntatjunta, je'a ndo Moisés kuajon maná ikjan nutja xingajinxin ngajní. Ndotána tajon ndo nutja nduaxin, nutja xingajinxin ngajní. ³³Nutja tajon ndo Dio, me'e ndo xingajinxin ngajní ko je'e ndo chjée ndo chujni nunte xasintajni juachaxin tsechón na kain nchakon.

³⁴Ko ndachro na:

—Ncháina, kain nchakon chjánana nutja me'e.

³⁵Ko ndachro ndo Jesús:

—Jan'an me'e nutja tajon juachaxin tsechón chujni. Sen tonchjiñe'e ngajin jan'an ítsen'a sen jinta, ko sen tsitikaonna, ítsen'a sen inda. ³⁶Ko xranchi ntatjunta sa'ó, maski ó bikontana, xratitikaon'anta.

³⁷Ko kain chujni chjána Ndotána tsonchjiñe'e na ngajin. Ko kain ni tonchjiñe'e ngajin, jan'an tsengí'a na satsji na. ³⁸Jan'an juixin ngajní ko je'a nge'e tja'on sinta'a. Jui'í ixi sinta'a ixra tjaun ndo tsixruan'anna. ³⁹Ko Ndotána tsixruan'anna, me'e tjaun ndo ixi xro'an chujni chjána ndo tsitjáña, ixi tjaun ndo jan'an sintaxechón kain na nchakon tsjexixin. ⁴⁰Ngisen tsixruan'anna tjaun ixi kain ni tsikon jan'an, Chjen'en ndo Dio, ko tsitikaonna na, ni me'e tsayé'e na juachaxin tsechón na kain nchakon. Tjume'e jan'an sintaxechón na nchakon tsjexixin.

⁴¹ Ko ni judío juangíxin na ndako'a nichje'e na ndo Jesús ixi tsindachro ndo je'e ndo nutja xingajinxin ngajní. ⁴² Ko ndachro na:

—¿Á je'a xi'i xi Jesús, ndotée xa ndatin'in José? Chuxinna ndotée ko janée xa. ¿Méxin, sonda ndachro xa ixi ngajní tsixingajinxin xa?

⁴³ Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Ínichjangi'anta. ⁴⁴ Xro'an chujni xrokonchjiñe'e ti ritjén jan'an siá xrokuajon'a juachaxin Ndotána. Ko sen tonchjiñe'e ti ritjén, jan'an sintaxechón sen nchakon tsjexixin. ⁴⁵ Sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó tsikjin sen xroon ndachro: “Ndo Dio sinchekuen'en ndo kain chujni.” Méxin kain sen tsikin'en ti nichja Ndotána ko juinchekuen'en ndo sen jitonchjiñe'e sen ti ritjén jan'an.

⁴⁶ Xro'an chujni tsikikon Ndotána. Je'o ngisen kuixín ti jii ndo Dio tsikikon ndo.

⁴⁷ Nduaxin nge'e ndachrjan ixi sen titikaonna ó chóna sen juachaxin tsechón sen kain nchakon. ⁴⁸ Jan'an nutja tajon juachaxin tsechón chujni.

⁴⁹ Chujni kuachrjenixinnta sa'ó juine na maná ikjan nutja, nchakon bake'e na ntajie, ko maski juine na tjume'e kuen'en na ko kuitjáña na. ⁵⁰ Ko ti nichja jan'an me'e nutja xingajinxin ngajní, ko sen sine nutja me'e tsen'a sen. ⁵¹ Jan'an nutja jichón

xingajinxin ngajní. Ko sen sine nutja, tsechón sen kain nchakon. Nutja tsajon jan'an ntau'na me'e, ko jan'an tsajon nutja me'e ixi chujni nunte xasintajni xrochóna sen juachaxin tsechón sen kain nchakon.

⁵² Ko ni judío koña na, tjao kichuu na, ndachro na:

—¿Xranchi xrokuajon xi'i ntau'e xa xrojuinena?

⁵³ Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Jan'an ndachrjan ixi siá sine'anta ntau'e Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, ko siá tsi'anta jnié xjan, xrochonda'inta juachaxin tsechonnta kain nchakon. ⁵⁴ Ngisen sine ntau'na ko tsi'i jnina, sen me'e xrochóna sen juachaxin tsechón sen kain nchakon ko jan'an sintaxechón sen nchakon tsjexixin. ⁵⁵ Ixi ntau'na nge'e nduaxin sine chujni, ko jnina me'e nduaxin tsi'i chujni. ⁵⁶ Sen ine ntau'na ko ti'i jnina stenii sen jan'an ko jan'an riní je'e sen. ⁵⁷ Ndotána tsixruan'anna ndo jan'an, ndo me'e jichón ndo, ko jan'an richónxin ixi je'e ndo. Ko sen sine ntau'na, sen me'e tsechónxin sen ixi jan'an. ⁵⁸ Méxin, rinichja ixi nutja xingajinxin ngajní, nutja me'e je'a xranchi maná juine ni tsikachrjenixinnta sa'ó ixi je'e na, maski juine na maná, kuen'en na. Ko siá sintenta nutja xingajinxin ngajní, ja'anta tsaye'enta juachaxin tsechonnta kain nchakon.

⁵⁹Kain ji'i juinchekuen'en ndo ni tsixra'o ni'ngo Israel t'ajna Capernaum.

Nge'e chronga ndo Jesús tajon juachaxin tsechón chujni kain nchakon

⁶⁰Ko nchakon kuin'en na nge'e juinchekuen'en ndo Jesús na, tjume'e itsjé sen chrikao ndo ndachro sen:

—Tsango tangi nge'e chronga ndo. ¿Ngisen xrokuitikaon ji'i?

⁶¹Ko kono'e ndo Jesús xixi jaña ndachro sen kuienxin'a sen nge'e tsindachro ndo ko juanchangi'e ndo sen:

—¿Á kaxon ja'anta tjaun'anta tsin'ennta ji'i? ⁶²¿Xranchi xrokron'en siá tsikonnta xixi Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, satsji xjan íjngo ti no tsiki'xín xjan? ⁶³Espíritue ndo Dio tajon juachaxin tsechón chujni kain nchakon, ko ntau'e chujni xro'an t'jintee. Ko nge'e ntatjunta me'e kondee Espíritue ndo Dio ko chóna juachaxin tsechónxin chujni. ⁶⁴Ko kaxinnta xratitikaon'anta.

Jaña ichro ndo xixi xrangíxixín ó no'e ndo ngisen tsitikaon'a ndo ko no'e ndo ngisen sinchekji ndo. ⁶⁵Méxin, ndachro ndo:

—Jaña ntatjunta xixi xro'an chujni tsonchjiñe'e ti ritjén jan'an siá Ndotána tsajon'a ndo juachaxin.

⁶⁶Ko juexin ji'i, kueya sen bakajikao ndo Jesús tuinxin kuintu'e sen ndo, rue'a sen ndo. ⁶⁷Tjume'e juanchangi'e ndo sen teyuu chrikao ndo, ndachro ndo: —¿Á kaxon ja'anta tjaunnta satsjinta?

⁶⁸*Ko juate'e ndo Simón Pedro: —Ncháina, ¿ti no itsjina? Chijni nichja ja'anta tajon juachaxin tsechónna kain nchakon^d ⁶⁹ko titika'onna ko nónana xixi nduaxin ja'anta ndo Cristo, Chjen'en ndo Dio jichón.

⁷⁰Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Jan'an kuincha'a kainnta teyuunta, ko naánta nti'i xrokjannta naa chujni ña'i.

⁷¹Ti ndachro ndo Jesús xrondachro xixi xi Judas Iscariote, ndotée xa ndatin'in Simón. Xi Judas naa teyuu sen kuinche'e ndo, ko xi me'e sinchekji xa ndo Jesús.

Sen kichuu ndo Jesús kuitikaon'a sen ndo

7 ¹Tjume'e ndo Jesús kuaji ndo nunte Galilea xixi jua'i tsaji ndo nunte Judea xixi ni judío tjaun na naatsónaxón na ndo. ²Ko ó kuii nchakon kia, kíee ni judío nchéña na kueya nchia nchínchín, ³ko sen kichuu ndo Jesús ndache sen ndo: —Titua'ia nti'i. Satjia nunte Judea xixi kaxon sen rua'a nti'a

^d6:68 *tsechónna kain nchakon* vida eterna
6:68: Mt. 16:16; Mr. 8:29; Lc. 9:20.

tsikon sen ixrā ijié nche'e. ⁴Ixi siá naa chujni tjaun ixi chujni xrochuxin nā sen, sen me'e je'a imao sinche'e sen ixrā. Méxin, siá nduaxin nche'e ixrā ijié, je'a imao xrojuinche'e me'e. Tsikon kain chujni nunte xasintajni.

⁵Jaña ndachro sen kichuu ndo Jesús ixi kaxon je'e sen titikaon'a sen ndo. ⁶Ko juatingíexin ndo Jesús:

—Xratitjá'i hora sinta'a ixrā ijié. Ko ja'anta ngixe'i hora chao sinche'enta nge'e. ⁷Chujni nunte xasintajni jua'i xroningakon'annta nā. Jan'an tsango ningakonna nā ixi jan'an ntatjan nā ixi je'e nā je'a jian nge'e nche'e nā.

⁸Ja'anta itjinta kia. Jan'an tsji'a ixi xratiji'a orána.

⁹Jaña ndachro ndo, ko kuitu'e ndo nunte Galilea.

Ndo Jesús jii ndo kia

¹⁰Ko juexin satsikji sen kichuu ndo Jesús, tjume'e je'e ndo kaxon ikjui ndo kia, ko konoxin'a ndo ixi tjaun ndo xro'an ngisen xrobikon ndo. ¹¹Ko ni judío tjée nā ndo ti kia ko ndachro nā:

—¿No jii xi me'e?

¹²Ko kueya ni ste nti'a stetjao nā kondee ndo Jesús. Kaxin nā ndachro nā: “Jian xi ñā”; ko ikaxin nā ndachro nā: “Je'a jian xa ixi ncheye'e xa chujni.”

¹³Ko xro'an ngisen nichja kondee ndo ícha, ixi xrakon'en nā ni judío.

¹⁴Tjume'e ó ngusine kia kuixin'in ndo Jesús ni'ngo ijié ko

juangíxin ndo juinchekuen'en ndo nā. ¹⁵Ko ni judío xronka nā, tsje'e nā ndo, ko ndachro nā:

—¿Xranchi tsango no'e xi ji'i kain nge'e ixi xro'an ngisen juako'e xa?

¹⁶Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Nge'e ntakuan'an chujni je'a nge'e tja'on, ti ntakuan'an nā me'e kondee ngisen tsixruan'anna jui'i. ¹⁷Siá xrojannta tjaunnta tsitikaonnta nge'e tjaun ndo Dio, me'e tsono'anta á nduaxin ixi ndo Dio tjako ó á je'o nge'e xraxa'on.

¹⁸Ko ngisen nichja nge'e tjaun, je'o nichja nā ixi tjaun nā ixi ikaxin nā tsajon nā juasaya ngajin je'e nā. Ko ngisen tjaun ixi ngisen tsixrua'an nā tsayé'e juasaya, ni me'e tjako nge'e nduaxin ko ncheya'i nā.

¹⁹¿Á je'a ndo Moisés tjáanta ndo ley chijnie ndo Dio? Ko ninaáanta kuitikaonnta nge'e tsikjin ndo. Méxin, ¿sonda tjaunnta tson'intana?

²⁰Ko je'e nā juate'e nā:

—Ja'a chonda naa espíritue Xixron'anxrée. ¿Ngisen tjaun tsóñaxion?

²¹Ko ndachro ndo Jesús:

—Naáko nge'e juinta'a nchakon tjoké'e nā ko xronkanta. ²²Ko ndo Moisés tsiketuan'an ndo ixi chjan'anta, xjan xi, tsaa xjan chji'e, (ko je'a ndo Moisés kuaxi ndo juinchekuen'en ndo nā ji'i, sen tsikachrjenixinnta kuaxi sen juinche'e sen). Jaña ja'anta chje'énta xjan chji'e, maski

nchakon tjoka'anta. ²³*Ja'anta tjaunnta tsitikaonnta nge'e tsiketuan'an ndo Moisés, méxin, chje'énta ichjan chji'e xjan nchakon tjoka'anta, ko, ¿sonda toñaonta ixi juintaxruan'an naa chujni nchakon me'e? ²⁴Tjankata'inta ijie ixi je'o nge'e tikonxinnta ikonnta. Sa'ó xraxaonnta nge'e jian tjaun ndo Dio.

**Ndo Jesús nichja ndo
kondee ti no kuixin ndo**

²⁵Tjume'e kaxin ni tjajna Jerusalén kuaxi nā juintejao kichuu nā, ko juanchangi nā: —¿Á je'a xi ji'i tjée nā tsóña na xa? ²⁶Ko jai jinichja xa ngajinxin ikon kain nā ko xro'an ngisen ndachro nge'e. ¿Á titikaon ni tituan'an ixi xi ji'i nduaxin ndo Cristo xa? ²⁷Ko jaina noina no tsiki'xin xa. Ko nchakon tsii ndo Cristo, xro'an ngisen tsono'e no tsi'xin ndo.

²⁸Ko ndo Jesús juinchekuen'en ndo nā ti ni'ngo ko kuin'en ndo jaña juao nā, ko séen nichja ndo, ndachro ndo:

—Nduaxin chuxinntana, ko no'anta no juixin. Ko je'a ju'i ixi jan'an tja'on. Jan'an ju'i ixi xruan'anna ndo nduaxin nche'e nge'e, ko ja'anta chuxin'anta ndo. ²⁹Jan'an chuxin ndo ixi nti'a juixin ti jii ndo, ko je'e ndo xruan'anna ndo.

³⁰Tjume'e tjaun nā xrotsé nā ndo, xroxraxin'in nā ndo

ndo'achjiso, ko xro'an ngisen itsé ndo ixi xrakuajon'a ndo Dio juachaxin sinche'e nā me'e. ³¹Ko kueya nā kuitikaon nā ndo ko ndachro nā:

—Hora tsii ndo Cristo, ¿á ícha ijie nge'e sinche'e ndo, ixi xi ji'i?

**Xroxraxin'in nā ndo
Jesús ndo'achjiso**

³²Tjume'e ni fariseo kuin'en nā nge'e ndachro nā ixi ndo Jesús, ko je'e nā ko xitaana tetuan'an kuetuen'en nā kaxin ni policia nche'e ixra ni'ngo xrotsé nā ndo Jesús xroxraxin'in nā ndo ndo'achjiso. ³³Méxin, ndachro ndo Jesús:

—Tsake'e ngajinnta kaxin nchakon ko tjume'e xrokjanna ngajin ngisen tsixruan'anna.

³⁴Ja'anta tsjéentana ko tsinchii'antana ixi jua'i itsjinta ti no tsake'e jan'an.

³⁵Ko ni judío juangíxin nā juanchangi'e kichuu nā:

—¿No satsji xa ixi jua'i tsitjana xa? ¿Á tsji xa ngajin ni judío stekjen'en ngajin ni nichja ngigua griego ixi sinchekuen'en xa nā nti'a? ³⁶¿Nge'e xrondachro ti ndachro xa ixi tsjéena xa ko tsitja'ina xa ko jua'i itsjina ti no tsake'e xa?

Ndajitinga jichón

³⁷Nchakon jitjexin kia, me'e nchakon ijie, bingatjen ndo Jesús, ko séen nichja ndo:

—Siá xrojan ngisen kuen'en inda tonchjiñe'enta ngajin jan'an ko tin'innta inda. ³⁸Xranchi ndachro xroon Chijnie ndo Dio, ngisen titikaonna, sen me'e ngaya aséen sen tsinga naa ndajitinga jichón.

³⁹Jaña ndachro ndo Jesús ixi sen titikaon ndo tsayé'e sen Espíritue ndo Dio. Ixi xrati'a Espíritue ndo ko ndo Jesús xrasatji'a ndo ngajní.

Je'a xraje'o xraxaon chujni

⁴⁰Ko kaxin na, nchakon kuin'en na nge'e ndachro ndo Jesús, ndachro na:

—Á nduaxin xi ji'i xi profeta xrokuij.

⁴¹Ko ikaxin na ndachro na:

—Xi ji'i ndo Cristo.

Ko ikaxin na ndachro na:

—¿Xranchi xrokui'xin nunte Galilea ndo Cristo? ⁴²Xroon tsikjin sen kuachronga chijnie ndo Dio sa'ó ndachro ixi ndo Cristo tsachrjexin ndo ni kuachrjenixin ndo rey David ko tsí'xin ndo tjajna Belén, tjajna bake'e ndo David.

⁴³Méxin, kain na je'a naxraje'o xraxaon na ko chjeya na kondeexin ndo Jesús. ⁴⁴Kaxin na tjaun na saxrobikao na ndo ixi xroxraxin'in na ndo ndo'achjiso ko xro'an ni juinche'e nge'e.

Ni tetuan'an titikaon'a na ndo Jesús

⁴⁵Tjume'e ni policia kondee ni'ngo ikjan na ti ste ni fariseo

ko xitaana tituan'an. Ko je'e na juanchangi'e na ni policia:

—¿Sonda biko'inta xa?

⁴⁶Ko juate'e ni policia:

—Xro'an ngisen kuanichja xranchi nichja xi me'e.

⁴⁷Ko ndache ni fariseo ni policia:

—¿Á kaxonnta kuintu'enta jintaya'anta xa? ⁴⁸¿Á xrojan na tetuan'an tjajna na o ni fariseo kuitikaon xa? ⁴⁹Ni titikaon xa, ni me'e chúxin'a na ley ko je'e na tsikaon na.

⁵⁰*Xi Nicodemo, xi kuitsje'e ndo Jesús naa tiie ó sa'ó, xi me'e naa ni fariseo, ko ndache xa na:

⁵¹—Ley tajon'a juachaxin tsjankata'ana naa chujni ijie ti xratien'ani nge'e nichja na ko noe'ani nge'e ijie juinche'e na.

⁵²Ko juate'e na:

—¿Á kaxon ja'a juixian nunte Galilea? Nchekuanxian xroon chijnie ndo Dio ko tsono'a ixi xro'an ngisen kuachronga chijnie ndo Dio tsiki'xin nunte nti'a.

⁵³Ko nguungu na chjeya na sakjui na ndo'a na.

8 ¹Ko ndo Jesús sakjui ndo ijna Olivo.

Naa nchri ndako'a juinche'e

²Ndúyaxin kuij ndo Jesús ni'ngo ko chujni tjajna kuij na ngajin ndo ko bake'e ndo nunte ko kuaxi ndo juinchekuen'en ndo na. ³Tjume'e ni tjako ley ko ni fariseo bika'o na naa nchri

tsikitjaxin nā nchra jjuakao nchra naa xi, ko xi me'e je'a xixi'e nchra. Ko bake'e nā nchra ngusine ni ste nti'a. ⁴Ko ndache nā ndo Jesús:

—Maestro, nchri ji'i kuitjaxin nā nchra jjuakao nchra naa xi, ko xi me'e je'a xixi'e nchra. ⁵Ko xroon tsikjin ndo Moisés ndachro ixi kain nchri jaña sinche'e tsónaxin nā nchra ixro, ko ja'a, ¿nge'e ndachrua?

⁶Jaña juanchangi'e nā ndo ixi tjaun nā ndako'a xrojuatingíexin ndo ixi xrokuitja nā nge'e xrobankata'a nā ndo ijiē. Ko je'e ndo Jesús kuisée ndo ko kuaxi ndo ikjin ndo ngata'a inche ixi dedo itja ndo. ⁷Ko je'e nā ícha tjanchangí'e nā ndo. Me'e xendua ndo ko ndache ndo nā:

—Ni xro'an ijiē chónnda, ni me'e sa'ó tsjánka nā ixro ko tsóna nā nchra.

⁸Ko íjngo kuisée ndo ko kuaxi ikjin ndo ngata'a inche. ⁹Ko je'e nā kuin'en nā nge'e ndachro ndo ko xraxaon nā ixi je'e nā chónnda nā ijiē kaxon. Méxin, kuaxi nā sakjui nā, naa ko naa nā, xrangíxixín ni ícha tachrii hasta ni ícha nchíín. Ko je'e ndo Jesús ko nchri tsikika'o nā, yutu je'o sen kuitu'e sen.

¹⁰Ko tjume'e ndo Jesús xendua ndo ko juanchangi'e ndo nchra:

—Ja'a nchri, ¿no ste ni tangi'a ko ni ndachro ixi chonda ijiē

ko xrokuen'en? ¿Á ninaa nā tjankata'a nā ijiē?

¹¹Ko je'e nchra ndachro nchra: —Na'i, Ncháina, ninaa nā ko'a nā.

Ko tjume'e ndo Jesús ndachro ndo:

—Kaxon jan'an tjankatái'a ijiē. Satjia ko ínche'a ícha ti ndako'a juínche'e.

Ndo Jesús xro'i tingasáñaxin nunte xasintajni

¹²*Tjume'e ndo Jesús nichja ndo íjngo ngajin nā ko ndachro ndo:

—Jan'an xro'i tingasáña nunte xasintajni. Sen xroruéna xrochónnda sen xro'i tajon juachaxin tsechón sen kain nchakon ko ítsaji'a sen ti naxixe'e.

¹³*Ko ni fariseo ndachro nā: —Ja'ua nichjaxian ixi ja'a, ko ti ndachrua tjinte'a.

¹⁴Ko juatingíexin ndo Jesús:

—Nge'e nichjaxin jan'on tjintee ixi nóna no juixin ko nóna no satsji. Ko ja'anta noa'inta no juixin ko no satsji. ¹⁵Ja'anta nchéñanta ijiē xranchi chujni nunte xasintajni nchéña ijiē. Ko jan'an xro'an ngisen tjankata'a ijiē. ¹⁶Ko siá jan'an sintaña ijiē, ndako ntáña ijiē ixi je'a jan'on ntáña ji'i. Ndotána, ndo xruan'anna jui'i, kayuina ntáñana ijiē. ¹⁷Ko ley tsikjin ndo Moisés ndachro siá

tsonoxin yuu ni xrochronga á nduaxin jaña tsikon'en, jaña xrokonda tsitikaonni n̄a. ¹⁸ Ko jan'an nichjaxin ixi jan'an ko me'e ó naa ni chronga nge'e, ko kaxon Ndotána, xruan'anna jui'i, je'e ndo nichjaxin ndo ixi najan'an. Me'e ó yuu sen chronga.

¹⁹ Ko juanchangi'e n̄a ndo:

—¿No jii Ndotáa?

Ko juate'e ndo Jesús:

—Ja'anta chuxin'antana ko kaxon chuxin'anta Ndotána. Siá xrokuichuxinntana, kaxon xrokuichuxinnta Ndotána.

²⁰ Jaña ichro ndo Jesús nchakon juako ndo ngaxin'in ni'ngo ijíe tjenka ti jii n̄taa tjinga tomi tajon n̄a. Ko xro'an chujni itsé ndo ixi ndo Dio xratajon'a ndo juachaxin xrotsé n̄a ndo.

“Jua'i itsjinta ti no satsji jan'an”

²¹ Ndo Jesús íjngo ndache ndo n̄a:

—Jan'an satsji. Ko ja'anta tsjéentana, ko nchakon tsen'ennta xratsamanta ijie chondanta. Ko jua'i itsjinta ti no satsji jan'an.

²² Ko ni judío juao kichuu n̄a ko ndachro n̄a:

—¿Á tsóña xa aséen xa, méxin ndachro xa ixi jua'i itsjina tinó satsji xa?

²³ Ko ndache ndo Jesús n̄a:

—Ja'anta nunte nti'inta. Ko jan'an juixin ngajní. Ja'anta

nunte xasintajninta ko jan'an je'a nunte xasintajkina.

²⁴ Méxin, ndachrjan ixi nchakon tsen'ennta xratsamanta ijie chondanta ixi siá tsitikaon'anta ngisen ndachrjan, ngisen najan'an, nchakon tsen'ennta xraxrochondanta ijie.

²⁵ Ko tjume'e juanchangi'e n̄a ndo:

—¿Ngisen ja'a?

Ko juate'e ndo:

—Xrangíxixión kuaxi ndachrjan ngisen najan'an.

²⁶ Itsjé nge'e xrondachrjan ko kaxon sintaña ijie ngajinnta. Ko ngisen xruan'anna jui'i chronga ndo nge'e nduaxin. Ko je'o nge'e kujn'an ndachro ndo xruan'anna, me'e ntakuan'an ni nunte xasintajni.

²⁷ Ko je'e n̄a kuienxin'a n̄a ti nichja ndo ixi Ndotée ndo jii ngajní. ²⁸ Ko ndachro ndo:

—Nchakon tsjankanitonta ntacru Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsono'anta ixi jan'an nduaxin ngisen ntatjunta ngisen najan'an. Ko tsono'anta ixi je'a jan'on tituan'an ixra nta'a. Na'i. Je'o nge'e juako'na Ndotána me'e tjako. ²⁹ Ixi ndo xruan'anna jui'i, ndo me'e jii ndo ngajin jan'an. Ndotána kuintuna'ina ndo jan'on ixi kain nchakon titika'on nge'e tjaun ndo.

³⁰ Nchakon jaña ndachro ndo Jesús kueya n̄a kuitikaon n̄a ndo.

**Xranchi ste ni ikjan
Chjen'en ndo Dio**

³¹Tjume'e ndo Jesús ndache ndo ni judío, ni kuitikaon ndo:

—Siá tsintue'anta ti tjako jan'an, ja'anta nduaxin chujnina. ³²Ko xrochuxinnta ti nduaxin, ko me'e xrotjáanta juachaxin ixi jian tsake'enta ko xro'an ngisen tsantsja'anta juachaxin me'e.

³³*Ko juate'e nã:

—Jan'anna kuachrjenixinna ndo Abraham, méxin í jua'i tsituannana inaa ngisen. ¿Sonda ndachrúa ja'a jai, xro'an ngisen tsingakonnã?

³⁴Ko ndachro ndo Jesús:

—Naa nge'e nduaxin ntatjunta ixi ngisen nche'e nge'e ndako'a, jua'i tintu'e nã ti ndako'a, ko ijie chónã nã me'e tantsje'e nã juachaxin. ³⁵Ixi naa ni nchexrã jua'i titu'e nã nchia kain nchakon. Ko naa chjen'en ni ndo'a, tikinixin'en xjan titu'e xjan nchia kain nchakon. ³⁶Ko nchakon Chjen'en ndo Dio xrotjáanta xjan juachaxin, xro'an nge'e tsingako'annta ko nduaxin chao tsajinta. ³⁷Ó nóna ixi ja'anta tsikachrjenixinnta ndo Abraham. Ko tjaunnta tsóñantana ixi titikaon'anta nge'e ndachrjan. ³⁸Jan'an ndachrjan nge'e ó juakona Ndotána. Ko ja'anta titikaonnta nge'e ntatjunta ndotáanta.

³⁹Ko je'e nã juate'e nã:

—Ndotánãna ndo Abraham.

Ko ndachro ndo Jesús:

—Siá nduaxin xrokjuinta

chjen'en ndo Abraham

xrojuinche'enta nge'e juinche'e

ndo. ⁴⁰Ko jan'an ntatjunta nge'e

nduaxin, nge'e ndo Dio juako'na

ndo, ja'anta tjaunnta tson'intana.

Ndo Abraham nai'a juinche'e

ndo naa nge'e jaña. ⁴¹Ja'anta

nche'enta xraje'o nge'e nche'e

ndotáanta.

Ko ndachro nã:

—Je'a juinchéñamána nã. Na'i.

Chondana naakua Ndotánãna

me'e ndo Dio.

⁴²Ko ndache ndo Jesús nã:

—Siá nduaxin ndo Dio

Ndotáanta me'e xrotjauntana

ixi jan'an kaxon kuachrjexin ti

jii ndo ko nti'i ritjén. Je'a jan'on

jui'i. Na'i. Ndo Dio xruan'anna.

⁴³¿Sonda tienxin'anta nge'e

ndachrjan? Titikaon'anta ixi

tjaun'anta tsin'ennta nge'e tjako.

⁴⁴Ja'anta chjen'en Xixron'anxrée

ko ja'anta tsikachrjexinnta

xa ko tjaunnta tsitikaonnta

nge'e tjaun xa. Xixron'anxrée

xrangíxixión tónã xa chujni. Ko

nai'a nichja xa nge'e nduaxin.

Kain nchakon ncheya xa

ixi jaña xraxaon xa. Je'e xa

tituan'an xa kain juancheya.

⁴⁵Ko jan'an ndachrjan nge'e

nduaxin ko ja'anta titikaon'anta.

⁴⁶¿Á xrojannta no'anta naa ijie

juinta'a? Siá ndachrjan nge'e

nduaxin, ¿sonda titikaon'antana?
⁴⁷Ngisen titikaon ndo Dio tjaun sen tsin'en sen chijnie ndo. Ko ja'anta titikaon'anta ndo, me'e tjaun'anta tsin'ennta chijnie ndo.

Ndo Cristo sa'ó bake'e ndo ko tjume'e ndo Abraham

⁴⁸Ko ni judío ndache n̄a ndo Jesús:

—Nduaxin ndako ndachrjanna ixi ja'a naa chujni samaritano ko chónda naa espíritue Xixron'anxrée.

⁴⁹Ko juate'e ndo Jesús:

—Xro'an espíritue Xixron'anxrée chonda. Ixra nta'a tajonxin juasaya ngajin Ndotána. Ko ja'anta chonda'intá juasaya ngajin jan'an. ⁵⁰Jan'an tjaun'a xrochjána chujni juasaya. Ko jii naa ngisen tjaun ixi chujni xrochjána juasaya, ko je'e ndo nchéña ndo ijié ngajin kain chujni. ⁵¹Naa nge'e nduaxin ntatjunta; siá tsitikaonnta nge'e tjako, nai'a tsen'ennta.

⁵²Ko juate'e ni judío:

—Jai nóna ixi nduaxin chonda naa espíritue Xixron'anxrée. Ndo Abraham ko kain sen kuachronga chijnie ndo Dio sa'ó, kuen'en sen. Ko ja'a ndachrua ixi siá tsitikaonna nge'e tjakoa, tsen'ana. ⁵³¿Á ícha tetuan'an ja'a ixi ndotánana Abraham? Je'e ndo kuen'en ndo ko kaxon kuen'en sen kuachronga chijnie ndo Dio ó sa'ó. ¿Ngisen ja'a ixi jaña ndachrua?

⁵⁴Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Siá jan'on tsajon juasaya ngajin jan'an, tjinte'a jii. Ko Ndotána chjána ndo juasaya ko ja'anta ndachronta ixi je'e ndo, ndo Dio na'anta. ⁵⁵Ko ja'anta chuxin'anta ndo. Ko jan'an chuxin ndo. Siá xrondachrjan chuxin'a ndo me'e xrojuincheya xranchi ja'anta. Ko jan'an chuxin ndo ko titika'on nge'e tituan'an ndo. ⁵⁶Ndo Abraham, ndo tsikachrjenixinnta tsango juaxruxin bake'e ndo ixi xrobikon ndo nchakon xrojui'i jan'an. Ko bikon ndo nchakon me'e ko juaxruxin bake'e ndo.

⁵⁷Ko ni judío ndache n̄a ndo Jesús:

—Ja'a xrachonda'ia yukante nano, ¿ko sonda ndachrua ixi ó bikuan ndo Abraham?

⁵⁸Ko juate'e ndo Jesús:

—Naa nge'e nduaxin ntatjunta ixi xrako'a ndo Abraham, ó ritjén jan'an.

⁵⁹Ko tjume'e kua n̄a ixro xrobanke'e n̄a ndo Jesús, ko je'e ndo kuemá ndo, ko kuachrxjexin ndo ni'ngo nti'a. Tjume'e kuatsinga ndo ngusine ti ste n̄a ko sakjui ndo.

Ndo Jesús juinchexruen'en ndo naa xi tikon'a xa

9 ¹Jitatsinga ndo Jesús naa cha'o ko bikon ndo naa xi nchakon tsijongíexón xa tikon'a xa. ²Ko sen chrikao ndo juanchangi'e sen ndo:

—Maestro, ¿sonda tsjongíexón xa tikon'a xa? ¿Á kondeexin jíee ndotée o janée xa o á jíeo xa?

³Ko juate'e ndo Jesús, ndachro ndo:

—Ji'i je'a jíee xa ko je'a jíee ndotée ko janée xa. Jaña tsikon'en xa ixi ndo Dio tsjako juachaxien ndo. ⁴Xratáanchakon xrokonda sinta'a ixrā tjaun ngisen tsixruan'anna. Ko ó tsij tiie ko xro'an ngisen chao sinche'e ixrā. ⁵*Xraritjén jan'an nti'i nunte xasintajni, jan'an me'e xro'i tingasáñaxin nunte.

⁶Ko juexin ndachro ndo ji'i, tjume'e kuintjé ndo ndatée ndo nunte ko juinchéña ndo nchíín nchita'o ko bingamá ndo nchita'o me'e ikon xi tikon'a. ⁷Ko kuetuen'en ndo xa:

—Itjia tuye tjíá inda ndatin'in Siloé ko tontia inda ikuan. (Ko Siloé xrondachro ngigue'e nā, tsixrua'an.)

Ko sakjui xi tikon'a, konti xa inda ikon xa, ko hora ikjan xa ó chao tikon xa. ⁸Ko ni ndo'a tjenka ndo'a xa ko ni bakikon ixi tikon'a xa, ndachro nā:

—¿Á je'a xi ji'i batjanchiaka'a?

⁹Ko ikaxin nā ndachro nā:

—Jaán, je'e xa.

Ko ikaxin nā ndachro nā:

—Na'i, je'a xa. Je'o tikonni xa xranchi xi me'e.

Ko je'e xa juatingíexin xa:

—Jaán, jan'anna.

¹⁰Méxin, juanchangi'e nā xa:

—¿Xranchi jai chao tikuan?

¹¹Ko juatingíexin xa:

—Naa ndo ndatin'in Jesús juinchéña ndo nchita'o bingamá ndo ikon ko tjume'e kuetuanna ndo itsji ti jii pila jitjiá inda nchekin'in nā Siloé ko tsonti inda ikon. Ko ikjui konti inda, ko tuinxin bikon.

¹²Ko juanchangi'e nā xa:

—¿No jii xi me'e?

Ko juate'e xa:

—Nóna'i.

Ni fariseo tjanchangi'e nā xi batikon'a

¹³Ko je'e nā sabikao nā xi batikon'a ngajin ni fariseo.

¹⁴Ko nchakon tjoké'e nā tsijinchekonchjian ndo Jesús nchita'o ko juinchexruen'en ndo xi batikon'a. ¹⁵Méxin, ni fariseo juanchangi'e nā xa íjngo xranchi koxruen'en xa ko chao tikon xa jai. Ko je'e xa ndachro xa:

—Juinchéña ndo chita'o bingamá ndo ikon, ko konti inda ikon, ko jai chao tikon.

¹⁶Ko kaxin ni fariseo ndachro nā:

—Xi juinche'e ji'i, je'a chujnie ndo Dio xa ixi chóna'di xa juasaya nchakon tjoké'eni.

Ko ikaxin nā ndachro nā:

—¿Xranchi nche'e xa ixrā ijíé siá chóna'da xa ijíé?

Ko jaña je'a xraje'o xraxaon nā. ¹⁷Tjume'e juanchangi'e nā xi batikon'a íjngo:

—¿Ja'a nge'e ndachrua ixi xi juintaxruan'an?

Ko je'e xa ndachro xa:

—Jan'an ndachrjan ixi je'e ndo naa ngisen nichja chijnie ndo Dio.

¹⁸ Ko ni judío kuitikaon'a na ixi nduaxin batikon'a xa ko jai chao tikon xa. Méxin, kuiye'e na ndotée ko janée xi tsikoxruen'en, ¹⁹ ko juanchangi'e na sen:

—¿Á ji'i chjan'anta, ja'anta ndachronta ixi ti jongíexón xa tikon'a xa? ¿Ko xranchi jai chao tikon xa?

²⁰ Ko juatingíexin ndotée ko janée xa:

—Nónana ixi xi ji'i chjan'nana ko nónana ixi nchakon jongí'e xa tikon'a xa. ²¹ Ko nóna'i na xranchi tikon xa jai ko nóna'i na ngisen juinchexruen'en xa. Tjangchangí'enta xa, ó jíe xa ko je'e xa xrochronga xa xranchi koxruen'en xa.

²² Jaña juatingíexin ndotée ko janée xa ixi xracon'en na ni judío, ixi je'e na tsindachro na ixi tsantsjexin na ni'ngo chujni titikaon ndo Jesús ndo Cristo.

²³ Méxin, ndachro ndotée ko janée xa: “Tjangchangí'enta xa ixi ó ijíe xa.”

²⁴ Ko ni judío íjngo kuiye'e na xi batikon'a ko ndache na xa:

—Ndako chronga ngajinxin^e ikon ndo Dio ixi ó nónana ixi xi me'e ndako'a nche'e xa.

²⁵ Ko xi batikon'a juatingíexin xa:

—Nóna'i á chónnda ndo ijíe o na'i. Naakua nge'e nóna ixi sa'ó batikon'a ko jai ó tikon.

²⁶ Ko juanchangi'e na xa íjngo: —¿Xranchi juinche'e xa ixi juinchexruan'an xa?

²⁷ Ko juatingíexin xa:

—Juexin ntatjunta ko titikaon'anta. ¿Sonda tjaunnta íjngo xrondachrjan? ¿Á kaxonnta tjaunnta xrorué'enta ndo?

²⁸ Ko koyaku'e na xa ko ndachro na:

—Ja'a rue'é xi me'e. Ko jan'anna titika'onna nge'e kuetuan'an ndo Moisés.

²⁹ Jan'anna nónana ixi ndo Dio nichje'e ndo ndo Moisés. A xi me'e, nóna'ina no tsiki'xin xa.

³⁰ Ko juate'e xa ko ndachro xa:

—Tsango jée ji'i. Ndo me'e juinchexruanna ndo ko chao tikon ko ja'anta noa'inta no tsiki'xin ndo. ³¹ Nónana ixi ndo Dio tien'a ndo nge'e tjanchia chujni chónnda ijíe. Je'o tin'en ndo nge'e tjanchia sen titikaon ndo, ko sen titikaon nge'e tjaun ndo. ³² Ko nai'a kuin'anna ixi naa ngisen nchexruen'en naa chujni xratsijongíexión tikon'a. ³³ Ko ndo me'e, siá xrokuixin'a ndo ti jii ndo Dio, xro'an nge'e jian xrojuinche'e ndo.

³⁴ Ko juate'e ni fariseo ko ndachro na:

^e9:24 ngajinxin delante de

—Ja'a kueya ijie chonda nchakon jongí'a. Ko jai, ¿á tjuan ixi ja'a tsjako'nana?

Ko bengixin na xa ni'ngo.

**Tjaun'a na tsienxin
na ixi aséen na**

³⁵Ndo Jesús kono'e ndo ixi jaña juinchekao ni judío xi batikon'a ti bantsjexinna xa ni'ngo. Ko kuetan ndo Jesús xi me'e ko juanchangi'e ndo xa:

—¿Á chuntia Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni?

³⁶Ko ndachro xa:

—Ncháina, ndachijiana ngisen me'e ixi xrochuntia ndo.

³⁷Ko juate'e ndo Jesús:

—Ó bikuan ndo. Me'e ndo ritjáoa.

³⁸Ko xi me'e bake'exin ntatuchi'in xa tutée ndo Jesús, ko ndachro xa:

—Jai chuntia, Ncháina.

³⁹Ko ndachro ndo Jesús:

—Jan'an jui'i nunte xasintajni ixi sinta'a ijie ngajin chujni, ixi ni tikon'a, tsikon na, ko ni tikon, tsikon'a na.

⁴⁰Ko kaxin ni fariseo ste nti'a kuin'en na jaña ndachro ndo Jesús ko juanchangi'e na ndo:

—¿Á kaxon jan'anna tikon'ana?

⁴¹Ko juatingéxin ndo Jesús:

—Ja'anta siá nduaxin xrobikon'anta, xrochonda'inta ijie. Ko na ndachronta tikonnta, me'e chondanta ijie.

**Ndo Jesús teki ndo kondee
noó tijexin kutuchjon**

10 ¹Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Nduaxin ntatjunta: ni tsixin'a ntachja tijexin kutuchjon, ko tixixin na nango; ni me'e nche'e na xranchi naa xiche'e ko naa ni ndako'a nche'e. ²Ko ngisen tixixin ntachja, sen me'e nduaxin sen tsje'e kutuchjon. ³Ko sen tendáa ntachja tantje'e sen ntachja ixi tixin'in sen nduaxin tsje'e ba, ko kutuchjon chúxin ba téé sen. Ko tiye'e sen ngujngu kutuchjon ixi xranchi tin'in ba ko tantsjexin sen ba ndo'a ba. ⁴Ko juexin tachrje kain ba, titaon'en sen ba cha'o ko rué'e ba ixi chúxin ba téé sen. ⁵Ko rue'a ba inaa ngisen chúxin'a ba; cháña satinga ba ixi chúxin'a ba téé je'e na.

⁶Jaña juako ndo Jesús chijni ji'i, ko je'e na kuienxin'a na nge'e ndachro ndo.

**Ndo Jesús ndo jian
tsje'e kutuchjon**

⁷Tjume'e ndachro ndo Jesús íjngo:

—Nduaxin ndachrjan ixi jan'an ntachja me'e tixixin kutuchjon. ⁸Kain ni kuji ti xrati'a jan'an, ni me'e xiche'e ko ni tee. Ko kutuchjon kuitikaon'a ba na. ⁹Jan'an ntachja me'e: siá tixinxinna jan'an, tsitjáña'inta ko xrokjannta xranchi kutuchjonna tsachrjexin ba ti

jije'e ba ko tixin'in ba ko titja ba nge'e ine ba.

¹⁰ Ko xiche'e je'o tij xa ixi tjaun xa tsee xa, ko tsóña xa, ko nchetjáñajin xa kain nge'e. Ko jan'an ju'i ixi tsarichonnta kain nchakon ko xro'an nge'e tsitjáña'anta. ¹¹ Jan'an naa ngisen jian tsje'e kutuchjon, ko sen jian me'e tsenxin sen ixi kutuchjoen. ¹² Ko ngisen je'o nche'e ixra je'o tjaun na tsjacha na; tikon na jitij naa kundanaxra tintu'e na kutuchjon ko satsji na ixi je'e na je'a ngisen nduaxin tsje'e kutuchjon ko je'a kutuchjoen na. Ko kundanaxra xrotsé ba kutuchjon ko ikaxin kutuchjon satsinga ba, xrochjeke'e ba. ¹³ Ko ni me'e satsinga na ixi je'o tjaun na tsjenge'e na na 'na ko ta'i na juachjaon ixi kutuchjon tsje'e na.

¹⁴⁻¹⁵ *⁷ Ko jan'an naa sen jian tsje'e kutuchjon. Ko xranchi Ndotána chúxin na ndo, kaxon jan'an chuxin ndo. Jaña chuxin jan'an kutuchjonna ko je'e ba chúxinna ba. Ko jan'an tsenxin ixi kutuchjonna. ¹⁶ Kaxon jan'an chonda ikaxin kutuchjon xra je'a nti'i ste ba ko xrokonda tsikian ba. Ko siá je'e ba tsin'en ba ti nichja jan'an, tsoña naakua no tsintee ba ko naakua ngisen xrotsje'e ba.

¹⁷ Ndotána tjaunna ndo ixi maski tsen'én, xroxechónna

íjngo. ¹⁸ Xro'an ngisen tsantsjena ti ríchon, jan'on tajon aséenna tsen'en ixi jaña tja'on. Chonda juachaxin tsajon aséenna ko chonda juachaxin xroxechónna íjngo. Ji'i kuetuanna Ndotána.

¹⁹ Hora kuin'en ni judío ti ndachro ndo Jesús, kuaxi na chjeye'e na íjngo. ²⁰ Kueya na ndachro na:

—¿Sonda tin'enna inge'e ndachro xa? Je'e xa chónda xa espíritue Xixron'anxrée ko xraxaon'a xa jian.

²¹ Ko ikaxin na ndachro na:

—Ninaa chujni chónda espíritu ña'i nichja jaña. ¿Á chao naa espíritue Xixron'anxrée xrokuajon juachaxin ixi naa ngisen tikon'a, chao tsikon?

Ni judío kuitikaon'a na ndo Jesús

²² Ko ó nchakuen ikin, tajaan Jerusalén stenche'e na kia xraxaonxin na nchakon juexin tsikoña ni'ngo. ²³ Ko ndo Jesús jitji ndo ti ndasin ndatin'in Salomón, naa ndasin ni'ngo.

²⁴ Ko ni judío kondentájin na ndo Jesús ko juanchangi'e na ndo:

—Stechon'anna tsonónana ngisen ja'a. Jai chronga nduaxin á ja'a ndo Cristo.

²⁵ Ko juatingíexin ndo Jesús:

—Ó ntatjunta ko titikaon'anta. Kain ixra nta'a, juachaxien Ndotána nta'axin ixra; ko ji'i tjakoxin ngisen jan'an.

²⁶Ko titikaon'anta ixi je'a kutuchjonna ja'anta xranchi ntatjunta sa'ó. ²⁷Kutuchjonna chúxin ba taana ko kaxon jan'an chuxin ba ko je'e ba rua'na ba. ²⁸Jan'an tjá'a ba juachaxin tsechón ba kain nchakon ko nai'a tsitjáña ba ko xro'an ngisen tsantsjexin ba ngaya tjána. ²⁹Ndotána chjána ndo ba, ndo ícha tetuan'an ngajin kainna, ko xro'an ngisen tsantsjexin ba itja ndo. ³⁰Jan'an ko Ndotána naakua ngisenna.

³¹Ko ni judío íjngo itsé nā ixro xrojuange'e nā ndo. ³²Ko ndachro ndo Jesús:

—Kueya nge'e jian bikonta juinta'a ixi juachaxien Ndotána. ¿Sonda tjaunnta tsónaxinntana ixro ixi juinta'a kain me'e?

³³Ko juate'e ni judío:

—Je'a ixi kain nge'e jian juinche'e tsaaxianna ixro. Na'i. Ixi nge'e ndako'a ndachrua, ja'a xraje'o xranchi inaa chujni, ko ja'a ndachrua xixian ndo Dio.

³⁴Ko ndachro ndo Jesús:

—Ndachro xroon chijnie ndo Dio tsikjin sen sa'ó: “Kaxon xranchi ndo Dio ja'anta.”

³⁵Ko noina ixi nge'e ndachro xroon chijnie ndo Dio, jua'i tsitikaon'ana. Ndachro ndo Dio ixi xranchi ndo Dio ngujngu chujni kuayé'e chijnie ndo.

³⁶Ko ndo Dio kuinche'ena ko xruan'anna ndo nunte xasintajni, ¿sonda ndachronta ixi jan'an

nichjangí'a ndo Dio ixi ndachrjan jan'an Chjen'en ndo? ³⁷Siá jan'an xrojuinta'i ixrā nche'e Ndotána, titikaon'antana. ³⁸Ko siá nduaxin nta'a ixrā nche'e Ndotána, maski titikaon'antana jan'an, titikaonnta ixrā nta'a ixi nā tsitikaonxinnta ixi Ndotána ko jan'an naakuana ko je'e ndo jii ndo ngajin ko jan'an ritjén ngajin ndo.

³⁹Ko íjngo xrotsé nā ndo Jesús xrobije'e nā ndo ko je'e ndo sakjui ndo.

⁴⁰*Ko ndo Jesús ikjan ndo íjngo tuenxin ndarío Jordán ti no bake'e ndo Juan batikitéxin ndo chujni sa'ó. ⁴¹Ko kueya nā rué'e nā ndo ko ndachro nā:

—Nduaxin ndo Juan maski juinche'a ndo itsjé ixrā ijíe, nduaxin chronga ndo ixi xi ji'i.

⁴²Ko kueya nā jii nti'a kuitikaon nā ndo Jesús.

Kuen'en ndo Lázaro

11 ¹*Bake'e naa xi ni'e ndatin'in Lázaro, tjañée xa Betania, tjañée nchri María ko nchri Marta, nchri kichuu xa. ²*Nchri María, nchri kichuu xi Lázaro xi ni'e, nchri me'e nchri bikitée nda chaxro xraxé tutée ndo Jesús ko juinchemaxin nchra tutée ndo ixi xrajaa nchra. ³Ko kayui nchra, kichuu nchra, xruan'an nchra naa ngisen ndache ndo Jesús:

—Ncháina, xi tjentúa ni'e xa.

⁴Ko kuin'en ndo Jesús ko ndachro ndo:

—Ichin chónnda xa je'a tsenxin xa ichin me'e. Na'i. Ji'i tsjako juachaxin ijié chónnda Chjen'en ndo Dio.

⁵Ko maski ndo Jesús tsango tje'e ndo nchri Marta, ko kao nchri kichuu nchra ko xi Lázaro, ⁶hora ndache na ndo ni'e xi Lázaro, xrakuitu'e ndo yuu nchakon ti no jii ndo. ⁷Ko tjume'e ndache ndo sen chrikao ndo:

—Ichjina íjngo nunte Judea.

⁸Ko juatingíexin sen chrikao ndo:

—Maestro, xrachónnda'i itsjé nchakon, ni judío tjaun na xrokónaxinna na ixro. ¿Á íjngo tjaunnta itsjinta nti'a?

⁹Ko ndachro ndo Jesús:

—¿Á je'a nchakon chónnda teyuu hora? Siá tanchakon ichrjini tontengixin'ani ixro ixi jii xro'i tingasáñaxin nunte xasintajni. ¹⁰Ko siá ichrjini tiie tontengixinni ixi ko'a xro'i.

¹¹Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Xi Lázaro, xi tjentona, jijua xa ko itsji sintaxingama'a xa.

¹²Ko ndachro sen chrikao ndo:

—Ncháina, siá jijua xa, chao xroxruen'en xa.

¹³Ko ti ndachro ndo Jesús xrondachro ixi tsiken'en xi Lázaro. Ko sen teyuu chrikao ndo xraxaon sen ixi je'o ndachro ndo jijua xa. ¹⁴Tjume'e ndako chronga ndo Jesús:

—Xi Lázaro tsiken'en xa.

¹⁵Ko juaxruxin ritjén ixi ko'ana nti'a ixi ja'anta tsikonnta ko tsitikaonnta. Ko jai ichjina tsitsje'ena xa.

¹⁶Tjume'e ndo Tomás, ndo nchekin'in sen xjan kuatsi, ndache ndo sen kaxin:

—Kao jaina ichjina ko tsen'en na xranchi ndo Jesús.

Ndo Jesús sinchexechón ndo chujni

¹⁷Nchakon kuiji ndo Jesús nti'a, kono'e ndo ixi xi Lázaro ó chónnda noó nchakon tsixrabaa xa. ¹⁸Tjajna Betania ko tjajna Jerusalén tjenka ste yui tjajna, xranchi yuu kilómetro kutu'ó kjínxin ste tjajna. ¹⁹Ko itsjé ni judío ikjui na kuitsje'e na nchri Marta ko nchri María, kuinichje'e na nchra ixi jitoni'e aséen nchra ixi kuen'en xi kichuu nchra. ²⁰Hora kuin'en nchri Marta ixi ó jitijí ndo Jesús, kuachrje nchra biketan nchra ndo. Ko nchri María kuitu'e nchra nchia. ²¹Ko nchri Marta ndache nchra ndo Jesús:

—Ncháina, siá ja'a xrobake'e nti'i, xrokuen'a xi saona. ²²Ko nóna ixi ndo Dio xrotjáa ndo kain nge'e tsjanche'e ndo.

²³Ko ndache ndo Jesús nchra: —Xisaua xroxechón xa íjngo.

²⁴Nchri Marta ndachro nchra:

—Jan'an nóna xroxechón xa íjngo nchakon xroxechón kain ni tsiken'en, nchakon tsjexixin kain nge'e.

²⁵ Ko ndachro ndo Jesús:

—Jan'an ntaxechón chujni ko tajon juachaxin tsechón chujni. Ngisen titikaonna, maski tsen'en sen, xroxechón sen íjngo. ²⁶ Ko kain sen xra jichón ko titikaon sen, nai'a tsen'en sen. ¿Á titikáon ji'i?

²⁷ Je'e nchra ndachro nchra:

—Jaán, Ncháina, jan'an titika'on ixi ja'a ndo Cristo, Chjen'en ndo Dio, ndo xrokuji nunte xasintajni.

Tsjanga ndo Jesús ti tsixrabaa ndo Lázaro

²⁸ Ó juexin ndachro nchri Marta jaña, ko sakjui nchra kuiye'e nchri kichuu nchra, nchri María, ko imao ndache kichuu nchra:

—Ndo Maestro jii ndo nti'i ko tiya'a ndo.

²⁹ Ko kuin'en nchri María, tuinxin bingatjen nchra sakuitsje'e nchra ndo Jesús.

³⁰ Ko ndo Jesús xratsikixin'a ndo tjajna, xra jii ndo ti no kuetanxin ndo nchri Marta. ³¹ Ko ni judío, ni jinichje'e nchri María stenecháchaxin na nchra, bikon na ixi taka kuachrjexin nchra nchia, ko rué'e na nchra ixi xraxaon na ixi satsji nchra ti no tsixrabaa xisaoe nchra, ko nti'a xrotsjangaxin nchra xa.

³² Tjume'e nchri María kuiji nchra ti jii ndo Jesús, bake'exin ntatuchi'in nchra tutée ndo, ko ndachro nchra:

—Ncháina, siá xrobake'e nti'i xrokuen'a xisaona.

³³ Ko bikon ndo Jesús jitsjanga nchri María ko ni judío kuijikao nchra, me'e tsango juincheni'e ndo. ³⁴ Ko juanchangi ndo:

—¿No juabaanta xa?

Ko ndachro na:

—Ncháina, xrokuia tsje'é.

³⁵ Ko tsjanga ndo Jesús. ³⁶ Ko ndachro ni judío:

—Tsj'e'enta tsango tjue'e ndo xi tsiken'en.

³⁷ Ko ikaxin na ndachro na:

—Je'e xa juinche'e xa ixi chao bikon xi batikon'a. ¿Á jua'i xrokuajon xa juachaxin ixi xrokuen'a xi Lázaro?

Xechón xi Lázaro

³⁸ Ko tsango koni'e aséen ndo Jesús ko konchjiñe'e ndo ti no tsixrabaa xi Lázaro. No tsixrabaa xa naa itjaof me'e ko nduja tsikijeexin na naa ixro. ³⁹ Ko kuetuan'an ndo Jesús:

—Tintjiannta ixro.

Ko nchri Marta, nchrikichuu xi tsiken'en, ndachro nchra:

—Ncháina, já ó bakaxra ndo ixi chóna xa noó nchakon kuen'en xa.

⁴⁰ Ko ndachro ndo Jesús:

—Á ntatju'ia ixi siá tsitikaoan tsikuan naa ixra ijié sinche'e ndo Dio ixi juachaxien ndo.

⁴¹ Tjume'e kuintjian na ixro. Ko ndo Jesús tsje'e ndo ngajni, ko ndachro ndo:

^f 11:38 itjao cueva

—Ndotána, tajon juasiana ngajinnta ixi ó kuin'ennta nge'e ndachrjan. ⁴²Jan'an nóna ixi kain nchakon tin'ennta nge'e ntatjunta ko jai jaña ntatjunta ixi tsin'en ni ste nti'i ko tsitikaon na ixi ja'anta xruan'anntana jui'i.

⁴³Ko juexin ndachro ndo jii, séen kuyako ndo:

—¡Lázaro, tachrjexian ña!

⁴⁴Ko xi tsiken'en tuinxin kuachrje xa, ko itja xa ko tutée xa jixritexin ixi manta ko ikon xa jisiamá inaa manta. Ko ndachro ndo Jesús:

© 1996 David C. Cook

*Ndo Jesús juinchexechón ndo ndo Lázaro
(Jn. 11:43-44)*

—Tonxindange'enta xa ko tintu'enta satsji xa.

**Xraxaon nā xranchi
tsóña nā ndo Jesús**

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵Ko kueya ni judío, ni kuijikao nchri María bikon nā nge'e juinche'e ndo Jesús ko kuitikaon nā ndo. ⁴⁶Ko ikaxin nā kuitsje'e nā ni fariseo, ko beki nā nge'e tsijinche'e ndo Jesús. ⁴⁷Tjume'e xi fariseo ko xitaana tetuan'an xra'o nā ngajin chujni ícha tetuan'an, ko ndachro xa:

—¿Nge'e sintu'una ixi xi jil'i jinche'e xa itsjé nge'e ijié? ⁴⁸Siá tsintu'ena xa, tjume'e kain nā tsitikaon nā xa, ko tsii ni tetuan'an Roma ko tsonchjegin nā ningoina ko sinchetjáña nā tjajnaina.

⁴⁹Ko naa xi tin'in Caifás, xitaana ícha tetuan'an nano me'e, ndache xa nā:

—Ja'anta xro'an nge'e no'anta ⁵⁰ko xraxaon'anta ixi ícha jian naakua chujni tsen'en ixi tjajnaina ko je'a kain ni tjajnaina tsitjáña nā.

⁵¹Ko xi Caifás je'a je'e xi tsixraxaon xa ja'in, Espíritue ndo Dio juincheno'e xa ixi ndo Jesús tsenxin ndo tjajnéé ni judío ixi je'e xa tetuen'en xa xitaana nano me'e. ⁵²Ko je'a je'o tjajna me'e xrokuenxin ndo. Na'i. Kaxon xrokuenxin ndo ixi xroxra'o kain chjen'en ndo Dio, xjan tsichjeke'e nchijíi nunte xasintajni. ⁵³Ko hora me'e ni tetuen'en ni judío

juangíxin nā xraxaon nā xranchi naatsóñaxón nā ndo Jesús.

⁵⁴Méxin, nchakon me'e ndo Jesús í bakonoxin'a ndo ngakjen'en ni judío, ko kuachrjexin ndo nunte Judea, sakjui ndo tjenka ijñā, ti jii naa tjajna ndatin'in Efraín. Nti'a kuituekao ndo sen teyuu chrikao ndo.

⁵⁵Xratitjáña xrokui kia Pascua, kiée ni judío ko kueya nā kuachrjexin nā tjajnéé nā sakjui nā tjajna Jerusalén ixi nti'a sintakji nā ixi tsontjúá nā ti xrati'a kia Pascua. ⁵⁶Nti'a stetjée nā ndo Jesús ko kuiji nā ngaxin'in ni'ngo ijié ko ndache kichuu nā:

—¿Ja'anta nge'e chronta? ¿Á tsii xa kia o na'i?

⁵⁷Ko xi fariseo ko xi tetuen'en xitaana kuetuan'an xa ixi siá xrojan ngisen no'e no jii ndo Jesús xrochronga nā ko jaña xrotsé xa ndo ko xroxraxon'in xa ndo ndo'achjiso.

**Naa nchri bingamá
nchra ndaxi'e chaxro
xraxe tutée ndo Jesús**
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

12 ¹Xratitjáña ikjaon nchakon xrokuii kia pascua, ndo Jesús ikjui ndo tjajna Betania ti jii xi Lázaro. Xi me'e ndo Jesús juinhexechón ndo xa. ²Ko nti'a juine sen naa kónkjín ko kuajon sen juasaya ngajin ndo Jesús. Nchri Marta juinchekonchjian nchra ti juine

sen ko xi Lázaro ko ikaxin sen ste sen stenekao sen ndo Jesús. ³*Tjume'e nchri María bika'o nchra xranchi tu'o litro nda chaxro xraxe tsikoña xroꞑan nardo tsango tjintee tsike'na nchra ko bingamá nchra tutée ndo Jesús, ko ixi xrajée nchra juinchexemaxin nchra tutée ndo, ko nguixin ngaxin'in nchia bakaxraxe xroꞑan me'e. ⁴Ko xi Judas Iscariote, ndotée xa ndatin'in Simón, je'e xa naa sen teyuu chrikao ndo Jesús, ko xi me'e sinchekji ndo ícha tjume'e, ndachro xa:

⁵—¿Sonda konchji'a xroꞑan xraxe? Xrokúchjixin níi ciento tomi denario ixi xrobingijnaxinni ni nóa.

⁶Ko xi Judas je'a ndachro xa jaña ixi tikonóe'e xa ni nóa. Na'i. Ndachro xa ji'i ixi ché'e xa, ko je'e xa tsje'e xa nge'e tjinga tomi ko kain nchakon tɛɛ xa tomi tsixra'o nti'a. ⁷Méxin, ndachro ndo Jesús:

—Tintu'enta nchra. Tsikatsi'in nchra xroꞑan xraxe ji'i ixi nchakon xroxrabaana. ⁸Ni nóa kain nchakon tsariku'unta na ko jan'an kain'a nchakon xrochondantana.

**Ni judío tjao na xranchi
tsóña na ndo Lázaro**

⁹Tjume'e kueya ni judío kono'e na ixi ndo Jesús jii ndo tjajna Betania, ko sakjui na nti'a.

Je'a je'o xrokuitsje'e na ndo. Kaxon tjaun na xrokuitsje'e na xi Lázaro, xi juinchexechón ndo Jesús. ¹⁰Tjume'e xitaana tetuan'an juao kichuu xa ko xraxaon xa naatónaxón xa xi Lázaro kaxon ¹¹ixi kondeexin je'e xa kueya ni judío stetingaxiton na ngajin xitaana ko jitiitikaon na ndo Jesús.

**Ndo Jesús tixin'in ndo
tjajna Jerusalén**

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11;
Lc. 19:28-40)

¹²Kueya na satsikji na tjajna Jerusalén kia Pascua. Ko ndúyaxin kono'e na ixi tsiji ndo Jesús tjajna nti'a. ¹³Ko konchrinjin na chaan ntakajne ko kuachrje na ngatja cha'o kuayé'e na ndo Jesús, ko séen ndachro na:

—Juasaya ngajin ndo Dio. Tsango jian ndo kuixin ixi juachaxien Ndotáina jii ngajni. Tsango jian ndo Rey tetuen'en tjajna Israel.

¹⁴Ko kuitja ndo Jesús naa kuntajno ko kueta'a ndo ba, xranchi jitaxin chijnie ndo Dio:

¹⁵Xrakon'a ja'a tjajna
Jerusalén,

tsje'e jiti ndo Rey na'a,
jita'a ndo naa kuntajno.

¹⁶Ko nchakon kon'en ji'i, sen teyuu chrikao ndo Jesús kuienxin'a sen sonda kon'en. Tjume'e nchakon juexin sakjui

ndo Jesús ngajní, xraxaon sen ixi jaña jitaxin xroon tsikjin ni kuachronga chijnie ndo Dio sa'ó, xranchi tson'en ndo, ko nduaxin jaña kon'en.

¹⁷Jaña kain ni bake'e ngajin ndo Jesús nchakon kuiye'e ndo xi Lázaro kuachrxexin xa ti no tsixrabaa xa ko xechón xa, ni me'e beki na nge'e bikon na.

¹⁸Méxin, kueya na bijirue'e na ndo Jesús ngatja cha'o, ixi ó kono'e na ixra ijie tsijinche'e ndo.

¹⁹Méxin, xi fariseo juao kichuu xa:

—Ó bikonta, jua'i ngakon'en na, tsje'enta kain na rué'e na xa.

Kaxin ni ngigua griego tjée na ndo Jesús

²⁰Kaxin ni nichja ngigua griego bake'e na ngakjen'en ni kuii kia tjajna Jerusalén xroxraonxin na ndo Dio. ²¹Me'e konchjiñe'e na ngajin ndo Felipe, ndo tjajna Betsaida, nunte Galilea, ko kuinóatée na ngajin ndo ko ndachro na:

—Tja'onna tsikonna ndo Jesús.

²²Ko ndo Felipe kuiji ndo kuindache ndo ndo Andrés. Ko tjume'e yui sen kuindache sen ndo Jesús. ²³Ko ndachro ndo Jesús:

—Ó kuiji hora, ixi Chjen'en ndo Dio, Xjan jongí'e xranchi chujni, satsji ndo tsayé'e ndo juachaxien Ndotée ndo. ²⁴Ko nduaxin nge'e ntatjunta ixi siá tsitsinga naa

noatriga ngata'a inche, ko tsen'a noa, je'o naa noa tsitu'e. Ko siá tsen'en noa, tjume'e tsoña kueya noa ixi jaña tsandáani no. ²⁵*Ko ni tjue'e aséen ixi xro'an nge'e sintakon'en na, ni me'e sinchetjáña na ti tsechón na kain nchakon. Ko ngisen ningakon'en aséen maski xrokuen'en sen nti'i nunte xasintajni ixi xrochronga sen chijnie ndo Dio, sen me'e xrochónnda sen juachaxin tsechón sen kain nchakon. ²⁶Siá xrojan ngisen tjaun sinche'e xrana, xroruana sen. Ko ti no tsake'e jan'an, nti'a kaxon tsake'e sen nche'e xrana. Siá xrojan ngisen sinche'e xrana, Ndotána tsjenge'e ndo sen 'na.

Ndo Jesús chronga ndo tsen'en ndo

²⁷'Ko jai tsango toni'e aséenna. ¿Nge'e xrondachrjan? ¿Á xrondachrjan: “Ndotána tájon'anta juachaxin nge'e tsónna jai”? Ko ixra me'e juixin nti'i ixi jaña tsónna. ²⁸Chaña xrondachrjan: “Ndotána, tsjakonta juachaxin ijie chonda ngajin chujni nunte nti'i.”

Hora me'e kuin'en na nichja naa téé ngajní ko ndachro:

—Ó juexin juako juachaxinna ko íjngo sint'a me'e.

²⁹Ko ni ste nti'a stetin'en na, méxin, ndachro na jitjatee ngajní, ko ikaxin na ndachro na:

—Naa ndo ángel nichje'e ndo.

³⁰Ko ndachro ndo Jesús:

—Tée kuin'ennta, kuix̄in ngajnī
ixi tsitikaonntana. ³¹Ko jai ndo
Dio sinchéña ndo ijje ngajin
chujni nunte xasintajni, ko jai
Xixron'anxrée tetuan'an xa nunte
xasintajni tsachrjexin xa nti'i.

³²Ko nchakon tsake'e nganito
nt̄acru, kueya n̄a tsikon n̄a ko
tsitikaonna n̄a.

³³Jaña ndachro ndo ixi
jichrónga ndo xranchi tsenxin
ndo. ³⁴Ko juate'e ni ste nti'a:

—Kuin'anna ndachro xroon
tsikjin sen sa'ó ixi ndo Cristo
kain nchakon tsechón ndo ko,
¿sonda ndachrúa ja'a ixi Chjen'en
ndo Dio, xjan jongí'e xranchi
chujni, xrokonda tsake'e n̄a xjan
nganito nt̄acru? ¿Ngisen Chjen'en
ndo Dio ikjan xranchi Chujni?

³⁵Ko ndachro ndo Jesús:

—Xratsake'e xro'i ngajinnta,
ko je'o kaxion nchakon. Tajinta
ixi xrachondanta xro'i ji'i ixi
syntaxronka'inta ti naxixe'e. Ixi
ngisen taji ti naxixe'e tikon'a n̄a
no taji n̄a. ³⁶Titikaonnta xro'i
tingasáña ixi ngajinnta jii xro'i
ixi xrokjannta chujni jian chóna
xro'i.

Ko juexin ndachro ndo Jesús
ji'i, tjume'e sakjui ndo kuemá
ndo.

Ni judío titikaon'a n̄a ndo Jesús

³⁷Maski ndo Jesús tsijinche'e
ndo kueya ixrā ijje ngato ikon
n̄a, kuitikaon'a n̄a ndo ³⁸ixi
xrokonda jaña tson'en xranchi
nge'e tsikjin ndo Isaías sa'ó:

Ncháina, ¿ngisen titikaon
nge'e nichjana?

¿Ngisen juincheno'e ndo Dio
juachaxien ndo?

³⁹Méxin, kuitikaon'a n̄a ndo
Jesús ixi kaxon tsikjin ndo Isaías:

⁴⁰Ndo Dio kuajon ndo
juachaxin ixi tsikon'a n̄a
ko juinchecha ndo aséen n̄a,
ixi tsikonxin'a n̄a ikon n̄a,
ko tsienxin'a n̄a ixi aséen n̄a,
ko xrokjan'i n̄a ngajin ixi
syntaxruan'an n̄a.

⁴¹Jaña tsichro ndo Isaías sa'ó
ixi tsikikon ndo juachaxin ijje
chóna ndo Jesús ko nichja ndo
ixi je'e ndo.

⁴²Ko kueya ni judío tetuan'an
kuitikaon n̄a ndo Jesús, ko
bachronga'i n̄a ixi ó kuitikaon n̄a
ndo ixi xrakon'en n̄a xi fariseo,
ixi je'e xa xrokuantsjexin xa n̄a
ningue ni judío. ⁴³Ixi je'e n̄a ícha
banche'e n̄a juaxruxin bakayé'e
n̄a juasaya tajon chujni ixi
juasaya tajon ndo Dio.

Nge'e ndachro ndo Jesús tsóñexin chujni ijje

⁴⁴Ko ndo Jesús séen ndachro
ndo:

—Ngisen titikaonna, je'a je'o
jan'an titikaonna sen, kaxon
titikaon sen Ndotána, ndo
xruan'anna jui'i. ⁴⁵Ko ngisen
tikonna kaxon tikon sen ndo
tsixruan'anna. ⁴⁶Jan'an xro'i
kuij̄i nunte xasintajni ixi sen
titikaonna tsake'a sen ti naxixe'e.
⁴⁷Ko xrojan ngisen tin'en nge'e
ndachrjan ko tsitikaon'ana n̄a,

je'a jan'an tsjankata'a na ijie. Ixi jan'an jui'a tsjankata'a jée chujni nunte nti'i. Na'i. Jui'i tsingijna na ixi tsitjáña'i na. ⁴⁸Ko chujni titikaon'ana ko titikaon'a chijnina ó jii ngisen tsjankata'a na ijie. Chijni nichja me'e chijni sinchéña ijie ngajin na nchakon tsjexixin nunte xasintajni. ⁴⁹Ixi jan'an nichjixin'a jan'on. Na'i. Ndotána, ndo tsixruan'anna, kuetuanna nge'e xronichja ko nge'e sintakuan'an chujni. ⁵⁰Ko nóna ixi ti kuetuan'an Ndotána me'e tajon juachaxin tsechón chujni kain nchakon. Méxin, kain nge'e ndachrjan, Ndotána kuetuanna xronichja.

Ndo Jesús néma ndo tutée sen chrikao ndo

13 ¹Titjáña naa nchakon tsii kia pascua ko ndo Jesús ó no'e ndo kuiji hora satsjixin ndo nunte xasintajni, ko satsji ndo ti Ndotée ndo. Kain nchakon tjue'e ndo sen chujnie ndo ste nunte xasintajni, ko jai ícha tjakoxin ndo ixi tjue'e ndo sen.

²Ko ó kuii hora sine sen tsokjín, ko Xixron'anxrée ó tsixraxin'in xa aséen xi Judas Iscariote, ndotée xa ndatin'in Simón, sinchekji xa ndo Jesús. ³Ndo Jesús no'e ndo ixi tsikixin'in ndo ti jii ndo Dio ko ti no xrokjan ndo. Ko no'e ndo ixi Ndotée ndo kuajon ndo juachaxin tsetuen'en ndo kain nge'e. ⁴Tjume'e bingatjen ndo

ti no stene sen ko kuantsje ndo manta jitsáa ndo, ko kua ndo naa manta xemaxinni, ko bingatóxin ndo manta. ⁵Ko bikia ndo inda ngaya naa tjatu'o, ko kuaxi ndo juné'ma ndo tutée ngujngu sen chrikao ndo, ko juinchexemaxin ndo ixi manta jingatoxin ndo.

⁶Ko hora kuiji ndo ti jii ndo Pedro, ndo Pedro ndachro ndo: —Nchána, ¿á ja'anta sinémanta tutéena?

⁷Ko juatingíexin ndo Jesús: —Jai tienxin'a nge'e rinta'a. Tjume'e tsienxian sonda rinta'a ji'i.

⁸Ko ndachro ndo Pedro: —Nai'a sinémanta tutéena. Ko ndachro ndo Jesús: —Siá sinéma'i tutáa, ninge'o tsikinixin'a ngajin.

⁹Ko juate'e ndo Simón Pedro: —Na'i, Nchána. Je'a je'o tutéena né'manta. Kaxon né'manta tjáana ko jáana.

¹⁰Ko ndo Jesús ndachro ndo: —Ngisen tsikengi xrokonda'i tsengi sen íjngo. Je'o tutée sen tsijma ixi nchijíi sen tjúá sen. Ko ja'anta tjúánta, maski je'a kainnta.

¹¹Ndachro ndo Jesús je'a kainnta tjúánta, ixi no'e ndo ngisen xrojuinchekji ndo.

¹²*Juexin juné'ma ndo tutée kain sen, tjume'e itsé ndo mantée ndo, manta jitsáa ndo, ko ikjan ndo bake'e ndo nunte ti no stene sen ko ndachro ndo:

—¿Á tienxinnta nge'e junta'a?
¹³Ja'anta tiya'nantana ngisen tjako'anta ko Ncháanta, ko ndako ndachronta ixi jan'an ngisen me'e. ¹⁴Siá jan'an ngisen tjako'anta ko Ncháanta jan'an, ko juné'ma tutáanta, kaxon jaña ja'anta xrojuinéme'e kichuunta tutáanta. ¹⁵Ixi jan'an juako xranchi junta'a, kaxon ja'anta sinche'enta jaña. ¹⁶*Naa nge'e nduaxin ntatjunta ixi ni nche'e ixra, je'a ícha tjintee na ixi ni xrée, ko ninaa ngisen tikao naa juajna, tjinte'a na ícha ixi ni tsixrua'an juajna. ¹⁷Siá tienxinnta ko siá sinche'enta ji'i, juaxruxin tsake'enta.

¹⁸Je'a ixi kainnta ndachrjan ji'i. Jan'an nóna ngisen kuincha'a. Ko xrokonda tson'en xranchi tsikjin sen sa'ó: "Ngisen neki'an, ni me'e tsingaxiton na ngajin." ¹⁹Jan'an ntatjunta ixi nchakon tson'en ji'i, ja'anta tsitikaonnta ixi jan'an ngisen ntatjunta ngisen najan'an. ²⁰*Naa nge'e nduaxin ntatjunta, ixi ngisen tayé'e naa sen xruan'an jan'an, kaxon jan'an tayé'ena sen, ko ngisen tayé'ena jan'an, tayé'e sen ngisen tsixruan'anna jui'i.

Ndo Jesús chronga ndo ixi xi Judas sinchekji xa ndo
 (Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21;
 Lc. 22:21-23)

²¹Ko juexin ndachro ndo Jesús ji'i, tsango koni'e aséen ndo ko ndako ichro ndo:

—Nduaxin ntatjunta ixi naa ja'anta sinchekjintana.

²²Ko sen teyuu chrikao ndo kuaxi tsje'e kichuu sen ixi noe'a sen ngisen sinche'e ti ndachro ndo. ²³Ko naa ndo chrikao ndo Jesús, ndo me'e ndo Jesús tsango tjue'e ndo, jii ndo nunte tjenka ndo Jesús ti no stene sen. ²⁴Ko ndo Simón Pedro jinchetengi ndo ndo me'e ixi tjanchangí'e ndo ndo ngisen sinche'e ti ndachro ndo Jesús.

²⁵Tjume'e je'e ndo konchjiñe'e ndo ti jii ndo Jesús, ko juanchangi ndo:

—Ncháina, ¿ngisen sinche'e me'e?

²⁶Juate'e ndo Jesús:

—Ngisen xrotjá'a tu'o nutja tsikontjao, me'e je'e xa.

Méxin, juinchetjao ndo tu'o nutja ko kuajon ndo ngajin xi Judas Iscariote, chjen'en ndo Simón. ²⁷Ko kuayé'e xi Judas nutja, ko tuinxin Xixron'anxrée kuixin'in xa aséen xi Judas. Ko ndo Jesús ndache ndo xa:

—Nge'e sinche'e, jaiko xakon'an nche'e me'e.

²⁸Ko ninaa sen stene nti'a kuienxin sen sonda jaña ndachro ndo. ²⁹Kaxin sen xraxaon sen ixi xi Judas tsje'e xa ti jitjinga tomi, méxin ndo Jesús kuetuen'en ndo xa ixi tsike'na xa nge'e ixi ó tsij kia, o xrokuajon xa nge'e ngajin ni nóa. ³⁰Juexin kuayé'e xi Judas nutja, tuinxin kuachrje xa ko ó tiie me'e.

**Naa nge'e natjúá
kuetuan'an ndo Jesús**

³¹Ko ó juexin satsikji xi Judas, ndachro ndo Jesús:

—Jai tsonoxin juachaxien Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, ko tsjakoxin ndo juachaxin ijié chónnda ndo Dio.

³²Siá Chjen'en ndo Dio, xjan jongí'e xranchi chujni, tsjakoxin ndo juachaxin ne'e ndo Dio, ko me'e jaña ndo Dio tsjakoxin ndo juachaxin chónnda Chjen'en ndo, ko tuinxin tson'en me'e. ³³*Chjan'na, xranaanchion tsake'e ngajinnta nti'i. Tjéentana ko xranchi ntatjan ni judío, jaña ntatjunta kaxon: Ti no itsji jan'an, jua'i itsjinta.

³⁴*Naa nge'e natjúá tetuan'annta ixi xrotjue'enta kichuunta xranchi jan'an tjua'anta. ³⁵Ji'i tsjakoxin ngajin kain ni xasintajni ixi ja'anta chujninanta siá xrotjue'enta kichuunta.

**Ndo Jesús ndachro ndo nge'e
sinche'e ndo Pedro**

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31;

Lc. 22:31-34)

³⁶Tjume'e juanchangi'e ndo Simón Pedro ndo Jesús:

—Nchána, ¿no itsjinta?

Ko juate'e ndo Jesús:

—Ti no satsji, jua'i itsjia jai. Ko tjume'e xroranana nti'a.

³⁷Ko ndachro ndo Pedro:

—¿Sonda jua'i xrora'a jai?

Jan'an chao tsenixinna ixi ja'anta.

³⁸Ko ndo Jesús juate'e ndo:

—¿Á nduaxin tsenixian ixi jan'an? Nduaxin ntatjua xraxrotsje'a kuntaxichiká, níi xrondachrua chuxin'ana.

**Ndo Jesús cha'o satsjixinna
ti Dio jii ngajní**

14 ¹Ta'inta juachjaon. Titikaonnta ndo Dio, titikaonntana jan'an kaxon. ²Ndo'a Ndotána kueya nchia jii. Ko siá je'a xrobake'e nchia, jan'an xrontatjunta. Méxin, satsji, sintakonchjian no tsake'enta. ³Ko siá satsji ko sintakonchjian no tsake'enta, tsji'i íjngo, ko tsjirua'anta ixi ti no tsake'e jan'an kaxon ja'anta tsake'enta nti'a. ⁴Ja'anta no'anta no itsji ko no'anta cha'o.

⁵Ko juate'e ndo Tomás:

—Ncháina, nóna'ina ti no itsjia. ¿Xranchi xrokonóna cha'o me'e?

⁶Ko ndachro ndo Jesús:

—Jan'an cha'o ko jan'an chijni nduaxin ko jan'an tsajon juachaxin stechón chujni. Xro'an ngisen itji ti jii Ndotána siá tsjixin'a sen ixi jan'an. ⁷Siá chuxinntana, kaxon xrochuxinnta Ndotána ko ó chuxinnta ndo jai ko ó bikonta ndo.

⁸Ko ndachro ndo Felipe:

—Nchána, tjako'nana Ndotáa. Me'ó tja'onna.

⁹Ko ndo Jesús ndachro ndo:

—Felipe, ó itsjé nchakon ritjén ngajinnta, ¿ko xrachuxin'ana?

Ngisen bikona ó bikon Ndotána kaxon. ¿Sonda ndachrua ja'a ixi tsjako'a Ndotána? ¹⁰ ¿Á titikaon'anta ixi jan'an riníi Ndotata, ko Ndotata jii ndo ngajin? Ti nge'e nichja jan'an je'a ti tja'on nichja. Na'i. Ko Ndotána ndo jii ngajin, je'e ndo nche'e ndo ixra. ¹¹ Titikaonnta ixi jan'an ritjén ngajin Ndotána, ko Ndotána jii ndo ngajin. Maski titikaon'anta ji'i, tsitikaonxinnta ixi ti ixra ijié junta'a ko nge'e bikonta. ¹² Naa nge'e nduaxin ntatjunta siá nduaxin tsitikaonnantana, ti junta'a kaxon ja'anta chao sinche'enta kain me'e ko kaxon ixra ícha ijié nge'e sinche'enta ixi jan'an satsji ti jii Ndotána. ¹³ Kain nge'e tsjanche'enta Ndotána ixi nombréena, jan'an sinta'a ixi jaña tsjako juachaxien Ndotána. ¹⁴ Siá xrojan nge'e tsjanchaxinnta nombréena, jan'an tsajon.

**Ndo Jesús xroxruan'an
ndo Espíritue ndo Dio**

¹⁵ Siá nduaxin tjuananta, titikaonnta nge'e kuetuan'annta. ¹⁶ Ko jan'an tsinóatána ngajin Ndotána ixi xroxruan'an ndo Espíritue ndo ixi tsingijnanta ko tsajon ndo juachaxin tsake'e juaxruxin asáanta ko Espíritue ndo tsake'e ngajinnta kain nchakon, ¹⁷ Espiritu nduaxin. Ti ni nunte xasintajni jua'i tsayé'e na Espiritu ko chúxin'a na

Espiritu. Ko ja'anta chuxinnta Espiritu ixi ngajinnta jii ndo ko je'e ndo tsitu'e ndo ngajinnta kain nchakon. ¹⁸ Jan'an tsintua'inta nóanta ko ja'onta; xrokjanna íjngo ixi tsake'e ngajinnta. ¹⁹ Ko ítsjé'a nchakon chujni nunte xasintajni tsikon'anana. Ko ja'anta tsikonntana ixi ja'anta tsarichonnta ixi jan'an ríchon. ²⁰ Ko nchakon me'e tson'anta ixi jan'an ko Ndotána naakuana ko ja'anta ko jan'an naakuana kaxon. ²¹ Ngisen no'e ko titikaon nge'e kuetuan'an, sen me'e tjua'na. Ko sen tjua'na, Ndotána kaxon xrotjue'e ndo sen, kaxon jan'an tjua'a⁸ sen ko tsichuxinna sen.

²² Ko xi Judas, je'a xi Iscariote, ndache xa ndo:

—Ncháina, ¿sonda jan'anna xrochuxiana ko ikaxin ni nunte xasintajni, na'i?

²³ Ko juate'e ndo Jesús ndachro ndo:

—Ngisen tjua'na, sen me'e titikaon nge'e tituan'an. Ko Ndotána xrotjue'e ndo sen, ko Ndotána ko jan'an tsji'ina tsinteena ngajin sen. ²⁴ Ko ngisen tjaun'ana, ni me'e titikaon'a na nge'e ndachrjan. Ko nge'e chijní tin'ennta, je'a chijnina. Na'i. Ji'i chijnie Ndotána, ndo xruan'anna jui'i.

²⁵ Rintatjunta kain ji'i ixi xraritjén ngajinnta. ²⁶ Ko

⁸ 14:21 *tjua'a* yo te amo

Espíritue Ndotána, xroxruan'an ndo juachaxin ixi nombréena, ixi tsingijnanta, ko xronichja'anta ndako ko tsjako'anta kain nge'e ko syntaxraxaonnta kain nge'e ntatjunta.

²⁷Juaxruxin tinto'anta ko juaxruxin tajon ngajinnta. Je'a xranchi juaxruxin tajon ni nunte xasintajni. Na'i. Xrakon'anta ko ta'inta juachjaon. ²⁸Ó kuin'ennta nge'e ndachrjan, satsji ko xrokjanna íjngo ko tsake'e ngajinnta. Siá nduaxin tjaunnanta, juaxruxin xrobake'enta ixi no'anta satsji ti jii Ndotána ixi ícha tetuan'an je'endo ixi najan'an. ²⁹Sa'ó ntatjunta ji'i ixi nchakon tsikonnta tson'en, tsitikaonnta.

³⁰'Ko sé'a xronichjana jai ixi jitií Xixron'anxrée, xi tetuen'en chujni nunte xasintajni. Ko je'e xa xro'an nge'e tetuen'en xa ngajin. ³¹Ko xrokonda jaña tson'en ixi chujni nunte xasintajni tsono'e nā ixi jan'an tjua'a Ndotána ko titika'on nge'e tetuanna ndo. Ko jai tingatjennta sachjinxina nti'i.

**Ntaa tajon tu uva
ko chaan ntaa**

15 ¹Jan'an me'e xranchi naa viña jichón ko Ndotána xranchi ngisen tayakon'en ntaa. ²Tsonchrijin ndo chaan ntaa tajon'a itu ko tsame'e ndo ntaa ko tayakon'en

ndo ntaa ixi ícha itsjé itu tsajon ntaa. ³Ko ja'anta ó tjúá asáanta ixi chijni tjá'anta. ⁴Take'énta ngajin xranchi jan'an ritjén ngajinnta. Xranchi chaan ntaa jua'i je'o chaan ntaa tsajon itu siá jitse'a kichuu ntaa, jaña ja'anta kaxon jua'i sinche'enta nge'e siá ste'anta ngajin.

⁵Jan'an ntaa ijié tajon tu uva, ko ja'anta chaan ntaa. Ngisen jitséxin najan'an ko jan'an ngajin sen tsajon sen kueya itu ixi ja'anta jua'i sinche'enta naa nge'e siá ritjén'a ngajinnta. ⁶Ko ngisen jitseni'a jan'an, ni me'e jii nā xranchi chaan ntaa tjankana ndá'a ixi xroxema ntaa ko tsjaaka nā ntaa.

⁷'Ko siá ja'anta steniintana, ko xrotjáñal'inta nge'e juntakuan'annta, tjanchianta nge'e tjaunnta ko tsaye'enta. ⁸Ndotána tayé'e juasaya siá ja'anta tájonnta itsjé itu. Ko jaña tsjakoxinnta ixi titikaonntana. ⁹Jan'an tsango tjua'anta xranchi Ndotána tjua'na. Tintue'anta ti tjua'anta jan'an. ¹⁰Siá tsitikaonnta ti kuetuan'annta, tsono'anta ixi tjua'anta xranchi kaxon jan'an titika'on nge'e kuetuanna Ndotána ko nóna ixi je'e ndo tjua'na ndo.

¹¹Jaña nichja'anta ixi tsake'enta juaxruxin ngajin ko juaxruxin tsake'e asáanta.

¹²*Ti tetuan'annta me'e ji'i: tjue'enta kichuunta xranchi

jan'an tjua'anta. ¹³Ngisen ícha tjue'e naa ngisen, ba tsen'en sen ixi ngisen tjue'e sen. ¹⁴Ja'anta chujni tjento siá tsitikaonnta ti tetuan'annta. ¹⁵Ítiya'inta ni nche'e ixra, ixi chujni nche'e ixra noe'a sen nge'e nche'e xi tetuen'en sen. Ko ja'anta chujni tjentona ixi kain nge'e juinchekuanna Ndotána, juintano'anta. ¹⁶Kuinche'antana ja'anta. Jan'an kuincha'anta ko kuinóatána ngajinnta ixi itsjinta ko tájonnta itsjé itu ko tsitjáña'i tu. Ko jaña Ndotána xrotjá'anta ndo kain nge'e tsjanchiaxinnta nombréena. ¹⁷Jaña tetuan'annta ixi xrotjue'enta kichuunta.

Ningakon'en na ndo Jesús ko sen titikaon ndo

¹⁸'Siá ni nunte xasintajni toña'o'anta, no'anta ixi jan'an ningakonna na sa'ó. ¹⁹Siá ja'anta xrokjuinta chujni nunte xasintajni, ni nunte xasintajni xrotjua'anta na ixi xrakichuunta na. Ko jan'an kuincha'anta ngakjen'en ni nunte xasintajni. Ko méxin, ni nunte xasintajni ningakon'annta na ixi í je'anta chujni nunte xasintajninta. ²⁰*Xraxaonnta nge'e ntatjunta ixi ni naa xi nche'e ixra tetuan'an ícha ixi xi xrée. Siá ningakonna na ko rua'na na, jaña xrorua'anta na kaxon. Ko siá kuitikaon na nge'e juintakuan'an na, me'e kaxon tsitikaonnta na

nge'e tsjako'enta na. ²¹Kain ji'i sinta'anta na kondeexin jan'an ixi titikaonntana ko ixi chúxin'a na ngisen xruan'anna jui'i.

²²'Siá xrojui'a nti'i ko xronichja'i ngajin na, je'e na xrochónda'i na ninaa iji. Ko jai jua'i xrondachro na ixi noe'a na ko chónda'i na iji. ²³Ni ningakonna, ni me'e ningakon'en na Ndotána kaxon.

²⁴Je'e na xrochónda'i na iji siá xrojuinta'i nge'e ti ninaa ngisen juinche'e sa'ó. Ko jai ó bikon na kain nge'e juinta'a, ko maski bikon na, ningakonna na ko kaxon ningakon'en na Ndotána. ²⁵Ko jaña ton'en ixi xrokonda tson'en nge'e ndachro ley ne'e na: "Ningakonna na maski xro'an iji chonda."

²⁶Ko nchakon tsji ngisen tsingijna, me'e Espiritue ndo Dio nduaxin, xroxruan'an jan'an ixi juachaxien Ndotána ko je'e ndo xronichjaxinna ndo. ²⁷Ko ja'anta kaxon xronichjaxinntana ixi ngajin ritjennta xraxrangixión juako'anta.

16 ¹Kain ji'i ntatjunta ixi tsintue'anta nge'e juintakuan'annta. ²Ni judío tsajon'a na juachaxin tsixin'innta ni'ngo ko tsiji nchakon ixi ni naatsónaxónnta xroxraxaon na ixi ti nche'e na me'e naa xrée ndo Dio. ³Jaña sinche'e na ixi chúxin'a na Ndotána ko chúxin'a na najan'an. ⁴Ko ntatjunta kain

ji'i ixi nchakon jaña tson'en, xroxraxaonnta ixi ó ntatjunta sa'ó jaña tson'en.

Ixrā nche'e Espíritue ndo Dio

'Ti xrangíxixión ntatju'inta ji'i ixi bake'e ngajinnta. ⁵Ko jai satsji ti jii ngisen xruan'anna ju'i. Ko ninaánta tjanchangínta no satsji ⁶ixi tsango jitonie asáanta ixi ntatjunta kain ji'i. ⁷Nduaxin, cháña satsji ixi ja'anta jian tsake'enta. Ko siá satsji'a tsi'a ngisen tsingijnanta. Ko siá satsji, jan'an xroxruan'an ndo tsii ndo. ⁸Ko nchakon tsii ndo sinchexraxaon ndo chujni nunte xasintajni ixi chónnda nā ijie, ko jii naa cha'o ndako xrorué'e nā ko ndo Dio sinchéñe'e ndo nā ijie. ⁹Je'e nā chónnda nā ijie ixi titikaon'a nā ¹⁰ko tsono'e nā ixi jii naa cha'o jian ko ixi jan'an satsji ti jii Ndotána ko ítsikon'antana, ¹¹ko tsono'e nā ixi ndo Dio sinchéña ndo ijie ixi ó juexin juinchéña ndo ijie ngajin Xixron'anxrée, xi tituen'en nunte xasintajni.

¹²Xrarichonda itsjé nge'e xrontatjunta, ko jai jua'i tsienxinnta. ¹³Nchakon tsii Espíritue ndo Dio nduaxin, je'e ndo sintakuan'annta ndo kain nge'e nduaxin ixi je'a nge'e tjaun ndo xrontatjunta ndo. Na'i. Xrontatjunta ndo kain nge'e tsin'en ndo ko sintano'anta ndo nge'e tson'en. ¹⁴Je'e ndo tsajon ndo juasaya ngajin jan'an ixi tsayé'e ndo kain chijnina ko

nge'e tikinixinna ko sintano'anta ndo kain ji'i. ¹⁵Kain nge'e chónnda Ndotána na'na kaxon. Méxin, ndachrjan ixi Espíritue ndo Dio tsayé'e ndo nge'e tikinixinna ko tjume'e sintano'anta ndo kain ji'i.

Ti toni'e aséenni xrokjan juaxruxin

¹⁶Xra íse'a í tsikon'antana. Ko kaxon íse'a tsikonntana íjngo ixi satsji ti jii Ndotána.

¹⁷Ko kaxin sen chrikao ndo ndache kichuu sen:

—¿Nge'e xrondachro ji'i ixi íse'a tsikonna ndo ko kaxon sé'a tsikonna ndo íjngo ixi satsji ndo ti jii Ndotée ndo? ¹⁸¿Inge'e tjaun ndo xrondachro ndo ixi: “íse'a”? Tianxin'ana nge'e ndachro ndo.

¹⁹Ko kono'e ndo Jesús nge'e tjaun sen tsjanchangí'e sen ndo ko ndache ndo sen:

—Jan'an ntatjunta ixi íse'a ítsikon'antana ko kaxon sé'a tsikonntana íjngo. ¿Á ji'i ritjan Chiangí'e kichuunta?

²⁰Nduaxin ntatjunta ixi tsango xrotsjanganta ko tsoni'e asáanta, ko ni nunte xasintajni tsake'e nā juaxruxin. Ko maski tsango tsoni'e asáanta ko tjume'e xrokjan tsake'enta juaxruxin. ²¹Hora naa nchri sinchejongí'e nchra chjen'en nchra, tsango tsoni'e aséen nchra ixi ó kuiji hora tsjongí'e xjan. Ko tjexin tjongí'e xjan, tjume'e ísintexi'añao nchra juachjaon kuatsinga nchra ixi juaxruxin take'e nchra ixi juinchejongí'e nchra naa chjan

ngata'a nunte xasintajni. ²²Jaña ja'anta kaxon toni'e asáanta jai. Ko tjume'e tsikonntana íjngo ko tsango tsake'e juaxruxin asáanta ko ninaa chujni tsantsja'anta juaxruxin me'e.

²³'Nchakon me'e xro'an nge'e tsjanchangínanta. Nduaxin nge'e ntatjunta. Ixi Ndotána xrotjáanta ndo kain nge'e tsjanchaxinnta nombréena. ²⁴Ja'anta xraxro'an nge'e tjanchiixinnta nombréena jai. Ko jai tjanchianta ko tsaye'enta, ko tsango tsake'enta juaxruxin.

Ncháina Jesucristo juacha ndo kuetuan'an ndo nunte xasintajni

²⁵'Ntatjunta ji'i je'o xranchi tekini naa nge'e. Ko tsii nchakon ítsekia'inta jaña ixi ndako xrontatjunta ixi Ndotána.

²⁶Nchakon me'e tsjanchiixinnta nge'e nombréena. Ko ndachrjan'i ixi jan'an xronichjixinnta ngajin Ndotána ²⁷ixi je'e Ndotána tjua'anta ndo. Tjua'anta ndo ixi ja'anta tjuananta jan'an ko ixi titikaonnta ixi jan'an juixin ti jii je'e ndo. ²⁸Kuachrjexin ti jii Ndotána ixi jui'i nunte xasintajni. Ko jai tintu'a nunte xasintajni ixi satsji ti jii Ndotána íjngo.

²⁹Tjume'e ndachro sen chrikao ndo:

—Jai ndako ritjakua ko ítjakoxin'a ixi xrojan chijni, ³⁰jai tienxinna ixi no'a kain nge'e ko xrokonda'i ixi xrojan ngisen tsjanchangi'ana. Méxin, titika'onna ixi ja'a juixian ti jii ndo Dio.

³¹Ndo Jesús juate'e ndo:

—¿Jai ché kuitikaonnta? ³²Ko tsii nchakon ko jai hora me'e ixi ja'anta xrochjeyanta ko satsjinta ko tsintunantana jan'on. Ko je'a jan'on ritjén ixi Ndotána jii ndo ngajin. ³³Ji'i ntatjunta ixi kainnta juaxruxin tsake'e asáanta ixi titikaonntana. Ko nti'i nunte xasintajni tsatsinganta juachjaon, ko xronka'inta ixi jan'an ó juacha tetuan'an nunte nti'i.

Ndo Jesús tjanchia ndo ixi sen chrikao ndo

17 ¹Ó juexin ndachro ndo Jesús kain ji'i, tjume'e tsje'e ndo ngajni ko ndachro ndo:

—Ndotána, ó kuiji nchakon. Chje'énta Chjan'anta juachaxin ixi kaxon Chjan'anta xrotjáanta xjan juasaya. ²Ko ja'anta chje'énta Chjan'anta juachaxin ixi tsetuen'en xjan kain chujni ko tsajon xjan juachaxin tsechón sen kain nchakon, kain sen tsichje'enta xjan. ³Ko juachaxin chóna sen tsechón sen kain nchakon me'e ti xrochuxinnta sen ja'anta, ndo naakua ndo Dio nduaxin jichón, ko kaxon xrochuxin sen ndo Jesucristo, ndo tsixruan'annta ja'anta nunte xasintajni.

⁴'Jan'an tjá'anta juasaya nti'i nunte xasintajni ko juexin junta'a ixra kuetuannanta. ⁵Ko jai Ndotána, chjánanta juachaxin ijíe xranchi kuachonda jan'an nchakon bake'e ngajinnta ti xrako'a nunte xasintajni.

⁶Ó jinteno'a sen chjánanta, sen nunte xasintajni, sen tsikinche'e ja'anta. Je'e sen chujnianta sen ko ja'anta chjánanta sen ko jan'an ó juentakuan'an sen chijnianta ko kuitikaon sen. ⁷Ko jai ó no'e sen ixi kain juachaxin chónda jan'an tì'xin ngajinnta. ⁸Jui'i ixi juako'a sen chijnianta chjánanta, ko je'e sen kuitikaon sen, ko kuienxin sen ixi nduaxin jan'an juixin ngajinnta, ko kuitikaon sen ixi ja'anta tsixruan'annanta.

⁹'Jan'an tjancha'anta ixi tsingijnanta sen me'e. Je'a tjancha'anta ixi tsingijnanta kain chujni nunte xasintajni. Na'i. Je'o tjancha'anta ixi sen chjánanta ko ixi je'e sen chujnianta sen. ¹⁰Ko kain nge'e chonda ja'anta, na'na, ko kain nge'e na'na, na'anta kaxon. Ko méxin, je'e sen tsajon sen juasaya ngajin.

¹¹'Jai ftsituna'i nti'i nunte xasintajni. Ko je'e sen xratsitu'e sen nti'i. Ko jan'an satsji ixi tsake'e ngajinnta. Ndotána jian, tayakon'ennta ixi juachaxiannta sen chjánanta ixi je'e sen naakua tsake'e sen xranchi jan'an ko ja'anta naakua stena. ¹²*Nchakon bake'e ngajin sen nti'i nunte xasintajni, kuayakon'an sen ixi juachaxiannta. Ko ninaa sen kuitjáña'i sen. Je'o naakua naa ngisen kuitjáña, ixi xi me'e ó tsikitjáña xa ixi jaña tson'en xranchi jitaxin xroon tsikjin sen sa'ó.

¹³'Ko jai satsji ti no ritjennta.

Ko ixi xraritjén nti'i nunte xasintajni ndachrjan jil'i ixi tsake'e sen juaxruxin xranchi juaxruxin chónda jan'an.

¹⁴Jan'an juentakuan'an sen chijnianta, ko jai ni nunte xasintajni ningakon'en na sen ixi je'e sen je'a chujni nunte xasintajni xranchi jan'an kaxon je'a chujni nunte xasintajni.

¹⁵Tjánchá'ianta ixi tsantsjexinnta sen nunte xasintajni. Na'i.

Tjancha'anta ixi tsingijnanta sen ixi Xixron'anxrée sincheye'a xa sen. ¹⁶Xranchi jan'an je'a chujnie nunte xasintajni, kaxon je'e sen je'a chujni nunte xasintajni sen.

¹⁷Nchetjúáxinnta sen ixi nge'e nduaxin ixi chijnianta chijni nduaxin. ¹⁸Xranchi xruan'annanta jui'i nunte xasintajni, jaña jan'an xruan'an sen itsji sen ngakjen'en chujni nunte xasintajni. ¹⁹Ixi je'e sen totjúáxinna jan'an, ko kaxon je'e sen tsontjúáxin aséen sen ixi chijni nduaxin.

²⁰'Ko je'a je'o tinóatána ixi je'e sen. Na'i. Kaxon tinóatána ixi tsingijnanta sen tsitikaon ícha tjume'e, nchakon tsin'en sen nge'e xronichja je'e sen. ²¹Tjancha'anta ixi kain sen naakua xroxraon sen xranchi ja'anta Ndotána ko jan'an naakua stena, ixi kain chujni nunte xasintajni tsitikaon na ixi ja'anta xruan'annanta jui'i. ²²Ó tjá'a sen naxra je'o juachaxin ijié xranchi juachaxin chjánanta ixi naakua

xroxraxaon sen xranchi jan'an ko ja'anta naakua stena. ²³Jan'an ko je'e sen naakuana xranchi ja'anta ko jan'an naakuana kaxon. Ko jaña chujni nunte xasintajni tsono'e na ixi ja'anta xruan'annanta jui'i ko kaxon tjue'enta na xranchi tjaunnanta jan'an.

²⁴Ndotána, ja'anta chjánanta sen, ko tja'on ixi tsake'e sen ti no tsake'e jan'an ixi tsikon sen juachaxin ijié chjánanta; ixi fiaonanta ti xrako'a nunte xasintajni. ²⁵Ndotána, tsango jian ja'anta. Chujni nunte xasintajni chúxin'a na ngisen ja'anta, ko jan'an ó chuxinnta, ko kain sen chjánanta, kaxon ó no'e sen ixi ja'anta xruan'annanta jui'i. ²⁶Ó juintano'a sen ngisen ja'anta ko xrasintano'a sen ícha, ixi xranchi ja'anta tjaunntana jaña xrotjue'e kichuu sen ko jan'an tsake'e ngajin sen.

Itse na ndo Jesús ko bije'e na ndo

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50;

Lc. 22:47-53)

18 ¹Juexin ndachro ndo Jesús kain jii'i, tjume'e kuachrjenka'o ndo sen chrikao ndo ko sakjui sen kuantu inda Cedrón. Nti'a jii naa ijngi ko nti'a ikjui ndo Jesús ko sen chrikao ndo. ²Kaxon xi Judas, xi juinçekji ndo Jesús, chúxin xa ijngi me'e ixi nti'a itsjé nchakon baxraka sen chrikao ndo Jesús ko kao je'e ndo. ³Méxin, xi Judas bika'o xa kueba xi soldado

ko kaxin xi policia nche'e xra ni'ngo tsixrua'an xitaana tetuan'an ko xi fariseo. Kujikao na chika ko xro'i tingasáñaxin. ⁴Ko ndo Jesús ó no'e ndo kain nge'e xrokon'en ndo, ko konchjiñe'e ndo ngajin na ko juanchangi'e ndo na:

—¿Ngisen tjéenta?

⁵Ko juate'e na:

—Tjéena xi Jesús, xi tjanya Nazaret.

Ko juate'e ndo Jesús:

—Jan'anna.

Ko xi Judas, xi tsijinçekji ndo, nti'a jikao xa na. ⁶Ko hora ndachro ndo Jesús: “Jan'anna”, je'e na xronka na ko ngaxiton na kuitsinga na nunte. ⁷Ko ijngo ikjan ndo Jesús juanchangi'e ndo na:

—¿Ngisen tjéenta?

Ko je'e na ndachro na:

—Tjéena xi Jesús, xi tjanya Nazaret.

⁸Ko ndachro ndo Jesús:

—Ntatjunta jan'an ngisen tjéenta. Ko siá jan'an ngisen tjéenta, tintu'enta satsji sen chrijiki'an.

⁹Jaña ndachro ndo Jesús ixi xrokonda tson'en ti nge'e tsindachro ndo: “Sen chjána Ndotána, xro'an ngisen tsitjáña.” ¹⁰Ko ndo Simón Pedro kuantsje ndo naa chika espada konchrijinxin ndo ndatsjon naa xi, ndatsjon xa ti jian, xi me'e ndatin'in xa Malco, xinchexrée xitaana tetuan'an. ¹¹*Ko ndo Jesús ndache ndo ndo Pedro:

—Xraxi'ian chika espada ña. Siá Ndotána kuetuan'an ixi tangi tsatsinga, xrokonda tsatsinga jan'an kain ji'i.

Ndo Jesús ikjui ndo ngajin xi tetuen'en xitaana

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54;
Lc. 22:54)

¹²Tjume'e xi soldado ko xi tetuen'en xa ko xi policía judío nche'e xra ni'ngo itsé xa ndo Jesús ko kuintee xa ndo. ¹³Ko sabikao xa ndo ndo'a xi Anás, a xi Anás xichée xi Caifás, ngisen nano me'e tituen'en xitaana. ¹⁴*Ko xi Caifás, xraje'o je'e xa tsindache ni judío ixi ícha jian naakua naa chujni xrokuenxin ixi tjajnéé na.

Ndo Pedro ndachro ndo chúxin'a ndo ndo Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68;
Lc. 22:55-57)

¹⁵Ndo Simón Pedro ko inaa ndo bakajikao ndo Jesús sterué'e sen ndo. A ndo inaa ó chúxin ndo xitaana tituan'an. Méxin, kaxon kuixin'in ndo no kuixin'in ndo Jesús, ngaxin'in ndasin ndo'a xitaana tituan'an. ¹⁶Ko ndo Pedro kuitu'e ndo nduja ti ntachja. Ko ndo chúxin xitaana tituan'an kuachrje ndo ko nichje'e ndo nchri tendáa ntachja ko kuajon nchra juachaxin kuixin'in ndo Pedro. ¹⁷Tjume'e nchri tendáa ntachja juanchangi'e nchra ndo Pedro:

—¿Á kaxon ja'a chriku'a xi ña? Ko juate'e ndo Pedro ndachro ndo:

—Na'i, jan'an na'i.

¹⁸Ko nti'a tsango ikin ko xi nche'e ixra ko xi policía juaaka xa naa xro'i nti'a ko siin xa stexraxru'e xa. Kaxon ndo Pedro jixraxru'e ndo nti'a.

Xitaana tetuan'an tjanchangi'e xa ndo Jesús

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64;
Lc. 22:66-71)

¹⁹Ko xitaana tetuan'an juangíxin xa juanchangi'e xa ndo Jesús ngisen sen chrikao ndo ko nge'e tjako ndo. ²⁰Ko juate'e ndo Jesús:

—Jan'an nichja ngajinxin ikon kain ni nunte xasintajni, ko bajako ngaxin'in nchia ko ngaxin'in ni'ngo ti no baxra'o kain ni judío. Ko xro'an nge'e ndachrjan imao. ²¹¿Sonda tjanchanginana? Tjanchangi'e ni kuin'en xranchi tjako. Je'e na no'e na nge'e ndachrjan.

²²Juexin ndachro ndo Jesús ji'i, tjume'e naa xi policía nche'e xra ni'ngo, jindaxin xa nti'a, kuande'e xa naa iton ikon ndo Jesús ko ndachro xa:

—¿Á jaña tjate'é ngajin xi tituen'en xitaana?

²³Ko juate'e ndo Jesús:

—Siá ndako'a ndachrjan naa nge'e, ndachijiana nge'e ndako'a ndachrjan, ko siá ndako nge'e ndachrjan, ¿sonda kon'iana?

²⁴Tjume'e xi Anás xruan'an xa ndo Jesús jixrite'e ndo ngajin xi Caifás, xitaana tetuan'an.

Ndo Pedro íjngo ndachro ndo chúxin'a ndo ndo Jesús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72;
Lc. 22:58-62)

²⁵Ko ndo Pedro xراسين ndo nti'a jixraxru'e ndo, ndache nā ndo:

—¿Á kaxon ja'a chriku'a xi nā?

Ko ndo Pedro ndachro ndo chúxin'a ndo ndo Jesús, méxin, ja'in juate'e ndo:

—Na'i, jan'an na'i.

²⁶Tjume'e naa xi nche'e xrée xitaana tetuan'an, xi me'e xrakichuu xa xi tsikonchrijin ndo Pedro ndatsjon, juanchangi xa:

—¿Á je'a ja'a bikon riku'a xa ti jii íjngi chónnda lahuerta?

²⁷Ko ndo Pedro ndachro ndo íjngo je'a ndo. Ko tuinxin itsje naa kuntaxichíká.

Ndo Jesús ngajin xi Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5;
Lc. 23:1-5)

²⁸Kuachrxexin nā ndo'a xi Caifás, sabikao nā ndo Jesús ti nchia ijie tetuanxin xi gobernador. Ko ó kuaxi jitingasāna ko ni judío kuixin'a nā nchia me'e ixi jaña xrokuama'i nā ijie, nē jua'i sine nā kia Pascua. ²⁹Tjume'e xi Pilato kuachrxexin xa nchia tetuan'an nā, juanchangi'e xa nā:

—¿Nge'e ijie chónnda xi ji'i?

³⁰Ko je'e nā juate'e nā:

—Síá je'a ndako'a juinche'e xa, xrobikian'ina xi nti'i.

³¹Ko ndache xi Pilato nā:

—Satiku'unta xa, nchéñe'enta xa ijie xranchi jitaxin ley na'anta.

Ko juate'e ni judío:

—Jan'anna judíona chonda'ina juachaxin naatsónaxónna naa ngisen.

³²*Jaña kon'en xranchi tsindachro ndo Jesús xranchi tsen'en ndo. ³³Tjume'e xi Pilato íjngo kuixin'in xa nchia tetuanxin xa ko kuiye'e xa ndo Jesús ko juanchangi'e xa ndo:

—¿Á ja'a xi Rey tetuen'en ni judío?

³⁴Ko ndachro ndo Jesús:

—Ti nge'e tjanchangināna, ¿á ja'ua xraxaoan jaña?, o, ¿á ixi inaa nā jaña ndachro nā?

³⁵Ko juate'e xi Pilato:

—¿Á jan'an judíona? Ni tjanáa ko xitaana tetuan'an bikaan nā ngajin. ¿Nge'e juinche'e?

³⁶Ko juate'e ndo Jesús:

—Juachaxin chónnda jan'an je'a kuixin nunte xasintajni. Síá xrokuixin nunte xasintajni, sen chrijiki'an xrojuinche'e sen nge'e ixi xrotsé'ana ni judío ko juachaxin chónnda jan'an, je'a juachaxin nunte xasintajni.

³⁷Ko ndachro xi Pilato:

—Ja'a, ¿á nduaxin naa xi rey?

Ko juate'e ndo Jesús:

—Jaán, jan'an rey xranchi ja'a ndachrua. Jan'an jui'i nunte xasintajni ixi xronichja ti nduaxin.

Kain sen titikaon nge'e nduaxin, sen me'e tin'en nge'e tjako.

³⁸Ko ndachro xi Pilato:

—¿Nge'e nduaxin ndako, ndachrua?

Xi Pilato kuajon xa juachaxin tsen'en ndo Jesús

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20;

Lc. 23:13-25)

Ko juexin juanchangi xi Pilato ji'i, tjume'e kuachrje xa ko ikjui xa ti ste ni judío, ko ndache xa na:

—Kuitja'i ninaa ijje ngajin xi ji'i. ³⁹Ko ja'anta ó xrakuan'anta ixi kia pascua tajanda naa chujni jije'e. ¿Á tjaunnta tsajanda xi Rey tetuen'en ni judío?

⁴⁰Ko kain na kuyako na ndachro na:

—Xi ña na'i. Tajanda xi Barrabás.

Ko xi Barrabás naa xiche'e me'e.

19 ¹Tjume'e xi Pilato kuetuan'an xa ixi tsjaya na ngajin ndo Jesús. ²Ko ni soldado juinchéña na ixi ntacha'a naa corona ko bake'e na ngata'a jaa ndo Jesús. Ko juinchekeya na ndo naa manta tiie játse.

³Ko konchjiñe'e na ti jii ndo, ko ndachro na:

—Tsechón ndo rey tetuen'en ni judío.

Ko juanoa na ndo. Ko itja na kuandexin na ikon ndo.

⁴Ko xi Pilato íjngo kuachrjexin xa nchia tetuanxin xa, ko ndache xa ni tsixra'o nti'a:

—Tsje'enta, tsantsje xa ixi tsienxinnta ixi kuitja'i ninaa nge'e ndako'a juinche'e xa.

⁵Ko kuachrjexin ndo Jesús nti'a jitikao ndo ngata'a jaa ndo corona tsikoña ntacha'a ko jitsáa ndo manta tiie játse. Ko ndachro xi Pilato:

—Tsje'enta, nti'i jii xa.

⁶Ko nchakon bikon ni taana tetuan'an ko ni policía ne'e ni'ngo juangíxin na kuyako na:

—¡Tjankanitia xa ntacru!

¡Tjankanitia xa ntacru!

Ko ndachro xi Pilato:

—Ja'anta tiku'unta xa ko tankanitonta xa ntacru ixi jan'an kuitja'i ninaa nge'e ndako'a ngajin xa.

⁷Ko juate'e ni judío:

—Jan'anna chondana naa ley xrokonda tsen'en xa ixi ndachro xa ixi Chjen'en ndo Dio je'e xa.

⁸Ko nchakon kuin'en xi Pilato ji'i ícha xronka xa. ⁹Tjume'e íjngo kuixin'in xa nchia tetuanxin xa ko juanchangi'e xa ndo Jesús:

—¿No juixian?

Ko ndo Jesús xro'an nge'e juate'e ndo.

¹⁰Ko ndachro xi Pilato:

—¿Sonda tjate'e'a? ¿Á noa'ia ixi jan'an chonda juachaxin tsetuan'an na tankanitia na ntacru o kaxon chonda juachaxin tsajanda satsjia ko xro'an nge'e tson'an?

¹¹Ko juate'e ndo Jesús:

—Xro'an juachaxin chóna ja'a siá je'a Ndotána Dio xrotjía ndo juachaxin. Ko chujni bikaana nti'i ícha ijje chóna na ixi ja'a.

¹²Ko kuin'en xi Pilato ji'i, tjume'e juangíxin xa juée xa

xranchi xrobajanda xa ndo Jesús. Ko ni judío kuyako na ndachro na:
 —Siá tsintu'é satsji xa, ja'a je'a tjentua xi tetuen'en tjainaina. Ngisen nchéña aséen xranchi naa rey, ni me'e ningakon'en xa xi tituainna. ¹³Kuin'en xi Pilato ji'i, tjume'e sabikao xa ndo Jesús nduja ko bake'e xa nunte ti no nchéñaxin na ijie ko kaxon nchekin'in na ti kueya ixro ko ngigua aremeo xrondachro Gabatá. ¹⁴Nchakon me'e naa nchakon sa'ó kia Pascua, ko ó xrochjée ngusine nchakon ko xi Pilato ndache xa ni judío:
 —Nti'i jii xi rey tetuan'annta.
¹⁵Ko je'e na kuyako na ndachro na:
 —Tsachrje xa, tsachrje xa. Tankanitua xa ntacru.

Ko xi Pilato ndachro xa:
 —¿Á tjaunnta tsjankanito xa ntacru xi rey tituan'annta?
 Ko je'e na juate'e na:
 —Xro'an xi rey chondana, je'o xi César tituan'an.
¹⁶Méxin, xi Pilato kuajon xa ndo Jesús ngajin ni judío ko sabikao na ndo tsjankanito na ndo ntacru.

Juankanito na ndo Jesús ntacru

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷Jaña ndo Jesús kuachrxjexin ndo nti'a yama ndo ntacru ti no tsjankanito na ndo, noxon cha'o itji ti no tin'in ntajaa chujni ko ngigua arameo xrondachro Gólgota. ¹⁸Nti'a juankanito na

© 1996 David C. Cook

Tikao na ndo Jesús tsenito na ndo ntacru
 (Jn. 19:17)

ndo nt̄acru, ko kaxon íjngo yuu xi, naa xi bake'e xa ndatsjonxin jian ko inaa xa ndatsjonxin kjon ko ngusine bake'e n̄a ndo Jesús. ¹⁹Ko kuetuan'an xi Pilato xrokjin n̄a ngata'a naa nt̄aa ko tsake'e n̄a ti noi nt̄acru ko xrondachro nt̄aa:

“Ndo Jesús, ndo t̄ajna Nazaret, me'e ndo Rey tetuen'en ni judío.”

²⁰Ko itsjé ni judío juinchekuanxin n̄a letra tsikoña ixi tjenka t̄ajna Jerusalén kuenito n̄a ndo Jesús nganito nt̄acru ko níi tée t̄ajna tsikjin n̄a, naa tée hebreo, naa tée griego, naa tée latín. ²¹Ko ni taana tetuan'an ni judío ndache n̄a xi Pilato:

—Kjin'a ja'a je'e xa “xi Rey tetuen'en ni judío”; cháña ikjian “Je'e xa ndachro xa ixi je'e xa xi Rey tetuen'en ni judío.”

²²Ko juate'e xi Pilato:

—Ti kuetuan'an xrokjin n̄a ó juexin kóña, ko jaña tsitu'e.

²³Tjume'e ni soldado, hora juexin bake'e n̄a ndo Jesús nganito nt̄acru, kua n̄a mantée ndo Jesús, konchjeya n̄a manta ko noó juinchéña n̄a manta nanaá mantée n̄a. Ko kaxon kua n̄a manta jine jía ndo. Manta me'e tsixraun'a manta, naakua manta tsikoña me'e. ²⁴Ko ni soldado juao kichuu n̄a ndachro n̄a:

—Xrochjeya'ina manta ji'i. Ícha jian xrosndaoxinna ixro ixi jaña tsonoina ngisen tsjacha manta.

Jaña kon'en xranchi ndachro xroon chijnie ndo Dio tsikjin sen sa'ó: “Sondaonxin n̄a ixro ko

jaña chjeye'e n̄a mantána.” Jaña juinche'e ni soldado.

²⁵Ko tjenka nt̄acru ti no jinito ndo Jesús bake'e janée ndo ko jan kichuu jan, jan María, janchri'e ndo Cleofas ko jan María Magdalena. ²⁶Ko nchakon bikon ndo Jesús janée ndo ko tjenka jan jii ndo chrikao ndo, ndo ícha tjue'e ndo, ndache ndo janée ndo: —Tsje'é nti'i jii chjan'an.

²⁷Ko tjume'e nichje'e ndo Jesús ndo bajikao ndo, ndo jii tjenka jan, ko ndachro ndo:

—Nti'i jii janáa.

Ko ndo me'e kuayé'e ndo jan, sabikao ndo jan ndo'a ndo ko je'e jan ikjan jan xranchi janée ndo.

Kuen'en ndo Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41;

Lc. 23:44-49)

²⁸Ó no'e ndo Jesús ixi kain ixr̄a ó juexin juinche'e ndo ko xrokonda tson'en nge'e jitaxin xroon ko ndachro ndo:

—Kuen'enna inda.

²⁹Ko nti'a jii naa chikute jitjiá xran tsjá ko je'e n̄a juinchetjao n̄a naa tu'o manta kuintsiá n̄a naa nt̄aa ko bake'e n̄a tjenka ro'a ndo. ³⁰Ko ndo Jesús kui'i ndo xran tsjá ko ndachro ndo:

—Ó juexin junta'a kain nge'e kuituanna.

Tjume'e kuisée jaa ndo ko kuajon ndo espíritue ndo ko ndakuen'en ndo. ³¹Nchakon me'e naa nchakon sa'ó kia Pascua, méxin, ni judío tjaun'a n̄a xrokuitu'e cuerpoe ni tsiken'en nganito nt̄acru nchakon

tjoké'e nā, ixi nchakon me'e naa nchakon ijíe. Méxin, juanche'e nā xi Pilato tsondaki nā tutée ni kuen'en nganito ntācru ko satsikaoxin nā nti'a cuerpoe ni me'e. ³²Ko ni soldado ikjui nā ko kondaki nā tutée naa xi ko kao tutée xi yuxin juankanito nā ntācru tjenka ndo Jesús. ³³Ko hora kuiji nā tjenka ndo Jesús ko bikon nā ó tsiken'en ndo, kondaki'a nā tutée ndo. ³⁴Ko naa xi soldado kuantje'e xa ndatsjonxin ntakuin ndo Jesús ixi naa chika ko tuinxin chrinka ijñi ko inda. ³⁵Méxin, jan'an rikjin xroon ixi bake'é nti'a, bikon ixi jaña kon'en ko ndachrjan ti nduaxin ixi ja'anta kaxon tsitikaonnta. ³⁶Jaña kon'en ji'i ixi tson'en nge'e ndachro xroon chijnie ndo Dio tsikjin sen: "Tsondaki'a nā ninaa nte'e ndo." ³⁷*Kaxon íjngo nichja xroon chijnie ndo Dio tsikjin nā sa'ó ndachro: "Xrotsje'e nā ndo juinchekatsingato'e nā chika ndatsjonxin ntakuin ndo."

Xrabaa ndo Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47;
Lc. 23:50-56)

³⁸Tjume'e ó juexin kon'en kain ji'i, ko ndo José, naa ndo tñajna Arimatea, juanchia ndo ngajin xi Pilato juachaxin ixi tsakinjinxin ndo ntācru cuerpoe ndo Jesús ko satsikao ndo ndo xroxrabaa ndo. Je'e ndo José imao rué'e ndo ndo Jesús ixi xrakon'en

ndo ni judío. Tjume'e xi Pilato kuajon xa juachaxin ko sabikao ndo José cuerpoe ndo Jesús. ³⁹*Kaxon ndo Nicodemo, ndo me'e bikitsje'e ndo Jesús naa tiie, a nchakon xroxrabaa ndo Jesús bika'o ndo níite kilo xroan xraxe tsintekjan xroan mirra ko xroan áloe. ⁴⁰Jaña ndo José ko ndo Nicodemo kuayé'e sen cuerpoe ndo Jesús, juinchekitsa sen ndo naa manta jine tsikaa xroan xraxe ixi jaña bakitikaon ni judío nchakon tsixrabaa chujni tsiken'en. ⁴¹Ti no juankanito nā ndo Jesús ntācru tjenka nti'a jii naa huerto ko nti'a jii naa itjao natjúá xraxro'an chujni tsixrabaa nti'a. ⁴²Nti'a juabaa sen ndo Jesús ixi kjín'a jii itjao^h ko íse'a hora xroxrangíxin nchakon tjoké'e ni judío.

Xechón ndo Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8;
Lc. 24:1-12)

20 ¹Tjume'e nchakon xrangíxin semana xra naxixe'e jan María Magdalena ikjui jan ti no tsixrabaa ndo Jesús, ko bikon jan ixi ixro tsijijeexin nā itjaoⁱ ti no tsixrabaa ndo tsijnchetengi nā ixro. ²Méxin sabinga jan ikjui jan ti no jii ndo Simón Pedro ko ti jii inaa ndo tsikinche'e ndo Jesús, ndo me'e tsango tjue'e ndo ndo Jesús, ko ndachro jan:

^h 19:42 itjao cueva ⁱ 20:1 Itjao cueva
19:37: Ap. 1:7. 19:39: Jn. 3:1, 2.

—Ó tsikantsje nā cuerpoe Ncháina satsikikao nā ndo ko nóna'ina ti no tsikake'e nā ndo.

³Ndo Pedro ko ndo me'e kuin'en sen jaña, méxin, sakjui sen ti tsixrabaa ndo Jesús. ⁴Yui sen binga sen. Ko ndo naa ícha nteeto binga ndo ixi ndo Pedro, ko je'e ndo sa'ó kuiji ndo tinó tsixrabaa ndo Jesús. ⁵Kuisée ndo tsje'e ndo ngaxin'in ti no tsixrabaa ndo Jesús ko bikon ndo manta tsikitsía nā ndo ko kuixin'a ndo nti'a. ⁶Ko tjume'e kuiji ndo Simón Pedro ko kuixin'in ndo ti no tsixrabaa ndo Jesús ko kaxon bikon ndo manta tsikitsía ndo, ⁷ko bikon ndo ixi manta tsikitsía jaa ndo Jesús nango tsixratu'u manta, ji'a manta tjenka ti no ste manta kaxin. ⁸Ko ndo bajikao ndo Jesús, ndo kuiji sa'ó ti no tsixrabaa ndo, kaxon kuixin'in ndo ko bikon ndo nge'e tsikon'en ko kuitikaon ndo. ⁹Ko xrakuienxin'a sen nge'e ndachro xroon chijnie ndo Dio, ti xrokonda xroxechón ndo Jesús. ¹⁰Tjume'e sen tsikji tsikitsjexin ti no tsixrabaa ndo Jesús ikjan sen ndo'a sen.

**Ndo Jesús konoxin ndo ngajin
jan María Magdalena**

(Mr. 16:9-11)

¹¹Ko jan María kuitu'e jan ngandangí nduja ti no juabaa nā ndo Jesús jitsjanga jan. Ko jaña jitsjanga jan, kuisée jan tsje'e jan ngaxin'in ti no tsixrabaa ndo, ¹²ko bikon jan yuu sen ángel jíá sen manta tjúá ste sen nunte tinó

tsikake'e nā cuerpoe ndo Jesús ko naa ndo ángel jii ndo ti no bake'e jaa ndo Jesús ko inaa ndo jii ndo ti bake'e tutée ndo. ¹³Tjume'e sen ángel juanchangi sen:

—Nchri, ¿sonda tsjanga?

Ko juate'e jan:

—Satsikikao nā cuerpoe Nchánana, ko nóna'ina no tsikake'e nā ndo.

¹⁴Juexin ndachro jan ji'i ko konkjan jan tsje'e jan ko bikon jan ixi nti'a jii ndo Jesús, ko juatsuan'i jan ndo. ¹⁵Ko ndo Jesús juanchangi'e ndo jan:

—Nchri, ¿sonda tsjanga?

¿Ngisen tjée?

Ko je'e jan xraxaon jan ixi ndo nichje'e jan naa sen tayakon'en huerto nti'a, ko ndachro jan:

—Síá ja'a sabiko'a ndo, ndachijiana no bakée ndo ixi jan'an satsiki'an ndo.

¹⁶Ko ndo Jesús nichje'e ndo jan ndachro ndo:

—¡María!

Ko tsje'e jan ndo, ko nichjaxin jan ngigua arameo, ndachro jan:

—¡Raboni!

(Ji'i xrondachro Maestro.)

¹⁷Ko ndachro ndo Jesús:

—Tajandana ixi xrasatji'a ti jii Ndotána. Itjia titsje'e sen kichuuna ko ndache sen ixi sajiin ti jii Ndotána, ndo kaxon Ndotánta, ndo Dio na'na ko kaxon ndo Dio na'anta.

¹⁸Tjume'e jan María Magdalena sakjuichronga jan ngajin sen kuajikao ndo Jesús, ko ndachro jan ixi tsikikon jan Ncháina

ko kaxon chronga jan ixi jaña tsindachro ndo.

Ndo Jesús konoxin ndo ngajin sen kuakuajikao ndo

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹Tjume'e kóndo nchakon xrangixin semana, sen kuajikao ndo Jesús tsixra'o sen ngaxin'in nchia ko jian tsikije'e sen nchia ixi xrakon'en sen ni judío. Ko ndo Jesús kuixin'in ndo ko ngusine je'e sen bake'e ndo, ko nichje'e ndo sen, ndachro ndo:

—¿Á jian stenta?

²⁰Ko juexin ndachro ndo ji'i, juako ndo itja ndo ko chjiyée ndo. Ko je'e sen bake'e sen juaxruxin ixi bikon sen Ncháina.

²¹Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Juaxruxin stenta. Xranchi Ndotána xruan'anna ndo jui'i nti'i, jaña jan'an xruan'annta.

²²Ko kuanotée ndo ngata'a sen ko ndachro ndo:

—Taye'énta Espíritue ndo Dio. ²³*Siá xrotjáña'anta ijie juinche'e xrojan ngisen, jaña kaxon tsomé'e jée nã. Ko siá xrotjáña'inta ijie juinche'e xrojan ngisen, tsomé'a ijie chónnda nã.

Ndo Tomás bikon ndo ixi tsixechón Ncháina

²⁴Tjume'e ndo Tomás, naa sen teyuu sen chrikao ndo Jesús, kaxon nchekin'in sen ndo

xjan Kuatsi, ndo me'e ko'a ndo nchakon konoxin ndo Jesús.

²⁵Méxin sen ikaxin chrikao ndo Jesús ndache sen ndo:

—Ó bikona Ncháina.

Ko ndachro ndo Tomás:

—Siá tsikon'a jan'an tinó tsikitu'u nã clavo itja ndo ko xroxruxin'a dedo tjáana nti'a ko ti chjiyée ndo, tsitikaon'a.

²⁶Tjume'e kuatsinga ijní nchakon ko xra'o kain sen íjngo ngaxin'in nchia ko kaxon ndo Tomás jikao sen ndo nti'a. Tsikije'e sen jian nchia ko tuinxin bikon sen ndo Jesús ngusine ti ste sen ko nichja ndo ngajin sen ko ndachro ndo:

—¿Á juaxruxin stenta?

²⁷Ko ndache ndo ndo Tomás:

—Xraxin'ia dedo tjáa ti no tsixrandu'u nã chika clavo tjáana ko xraxin'ia tjáa chiyéna. Ko jaña je'a xrokuitikaon'a ixi nduaxin jan'an.

²⁸Ko juate'e ndo Tomás:

© 1996 David C. Cook

Ndo Jesús konoxin ndo ngajin ndo Tomás (Jn. 20:27)

—Ja'a Ncháina ko ndo Dio na'na!

²⁹Ko ndache ndo Jesús ndo Tomás:

—Tomás bikonjana, kuitikaoan. Ko ikaxin sen juaxruxin ste sen, maski bikon'ana sen ko jaña titikaon sen.

**Ji'i chronga sonda tsikjin
ndo Juan xroon ji'i**

³⁰Ndo Jesús juinche'e ndo itsjé ixra ijié bikon sen chrikao ndo ko jitaxin'a kain nge'e me'e xroon ji'i. ³¹Ko nge'e jitaxin xroon ji'i, tsikixintaxin ixi tsitikaonnta ixi ndo Jesús me'e ndo Cristo, Chjen'en ndo Dio, ixi siá tsitikaonnta ndo, xrochondanta juachaxin tsarichonnta kain nchakon.

**Ndo Jesús konoxin ndo ngajin
sen yaatō bakajikao ndo**

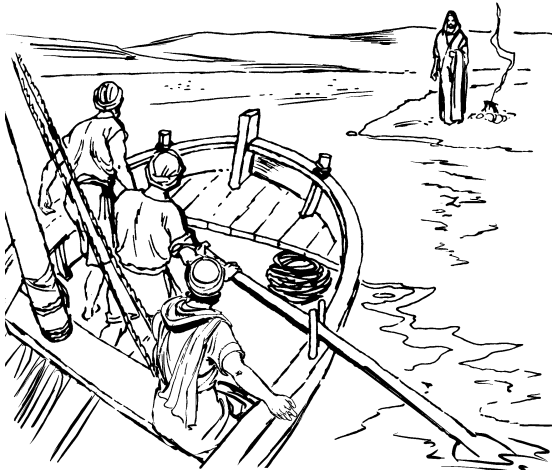
21 ¹Tjume'e íjngo ndo Jesús konoxin ndo ngajin sen chrikao ndo ngande'e ndachaon ndatin'in Tiberias. ²Naakua ste sen, ndo Simón Pedro ko ndo Tomás, xi nchekin'in sen xjan Kuatsi, ko ndo Natanael, xi tsiki'xin tjajna Caná nunte Galilea, ko yuu chjen'en ndo Zebedeo ko íjngo yuu sen bakajikao ndo Jesús. ³*Tjume'e ndachro ndo Simón Pedro:

—Satsji xrotse kucheē.

Ko juate'e sen:

—Kaxon jan'anna itsjina.

Ko sakjui sen kuajin'in sen naa ntabarco. Ko xro'an kucheē itsé sen nchijí tiie. ⁴Ko ó jitingasáña

© 1996 David C. Cook

*Ndo Jesús konoxin ndo ngajin sen kuajikao ndo ti jii ndachaon
(Jn. 21:4)*

ko tuinxin bikon sen ndo Jesús ngande'e ndachaon, ko juatsuan'i sen ndo. ⁵Ko juanchangi'e ndo sen:

—Ja'anta, ¿á xraxro'an kucheé itsenta?

Ko juate'e sen, ndachro sen:

—Xraxro'an nge'e.

⁶*Ko ndo Jesús ndache ndo sen:

—Tja'ngangínta nocha'a nango jian ntábarco ko xrotsénta ba.

Tjume'e jaña juinche'e sen, banka sen nocha'a ko jua'i kuantsjexin sen inda nocha'a ixi kueya kucheé itsé sen. ⁷Ko ndo ícha tjue'e ndo Jesús ndache ndo ndo Pedro:

—¡Ncháina ji'!

Ko kuin'en ndo Simón Pedro ixi Ncháina, ko kuéyá ndo mantée ndo, manta jindatexin, ixi tsikantsje ndo manta ko juingi ndo inda. ⁸Tjume'e sen kaxin bajikao ndo Jesús kuiji sen ngande'e ndachaon bijikao sen ntábarco jitingakjín nocha'a chónnda kucheé ixi tsikjin sen xranchi naa ciento metro kjínxin ti no jii ngande'e inda. ⁹Tjume'e kuiji sen ngande'e inda ko xingajinxin sen ntábarco ko bikon sen xruitja tsiche xro'i ko ngata'a xruitja jii naa kucheé ko nango jii nutja. ¹⁰Tjume'e ndo Jesús juanchia ndo:

—Tikuunta kaxin kucheé sintenta.

¹¹Ko ndo Simón Pedro kuajin'in ndo ntábarco bingakjin ndo nocha'a jitjinga itsjé kucheé,

naa ciento cincuenta ko níi ba. Ko maski kueya ba tsitsé sen tsichrindaon'a nocha'a.

¹²Tjume'e ndachro ndo Jesús:

—Xrokuiinta, sintenta.

Tjume'e ninaa sen juanchangi'e sen ndo ngisen je'e ndo ixi ó juatsuan sen ndo. ¹³Ko konchjiñe'e ndo Jesús ko kua ndo nutja chjée ndo sen ko jaña kuajon ndo kucheé.

¹⁴Ji'! nínxin konoxin ndo Jesús ti tsixechón ndo.

Ndo Jesús nichja ndo ngajin ndo Simón Pedro

¹⁵Juexin juine sen juanchangi'e ndo Jesús ndo Simón Pedro:

—Ja'a Simón, chjen'en ndo

Jonás, ¿á ícha tjauanna ixi sen ji'!

Ko juate'e ndo Pedro:

—Jaán, Ncháina, ó no'anta ixi tjua'anta.

Ko ndachro ndo Jesús:

—Síá nduaxin me'e, tayakon'én kutuchjonna.

¹⁶Tjume'e yuxin juanchangi ndo Jesús:

—Ja'a Simón, chjen'en ndo

Jonás, ¿á tjauanna?

Ko juate'e ndo Pedro:

—Ncháina, ja'anta no'anta kain nge'e, jan'an ó no'anta jan'an tja'onnta.

Ko ndachro ndo Jesús:

—Síá nduaxin me'e, tayakon'én kutuchjonna.

¹⁷Tjume'e nínxin juanchangi ndo Jesús:

—Ja'a Simón, chjen'en ndo Jonás, ¿á tjaunna?

Ko koni'e aséen ndo Pedro ixi nínxin juanchangi ndo Jesús á tjaun ndo Pedro ndo Jesús ko ndachro ndo:

—Nchána, ja'anta ó no'anta kain nge'e. Ja'anta ó no'anta jan'an tjaunnta.

Ko ndachro ndo Jesús:

—Sía nduaxin me'e, tayakon'én kutuchjonna. ¹⁸Ko naa nge'e nduaxin ntatjua ixi nchakon xrachájan ja'a, ja'ua bakaria mantáa ko bakjia tinó tjaun. Ko nchakon tsotáchría tsinxé tjáa ko inaa ngisen sintekitsaa mantáa ko tsikaan nā ti no tjaun'a itsjia.

¹⁹Ti ndachro ndo Jesús xrondachro xranchi tsenxin ndo Pedro ko ji'i tachrxexin xranchi tsajon ndo juasaya ngajin ndo Dio. Ko juexin ndachro ndo ji'i, íjngo ndache ndo ndo Pedro:

—Rua'nāna.

**Nge'e tson'en xi ícha
tjue'e ndo Jesús**

²⁰*Tjume'e ndo Pedro tsje'e ndo tuenxin ndo ko bikon ndo ixi

rué'e ndo ícha tjue'e ndo Jesús, ndo me'e bake'e tjenja ti bake'e ndo Jesús nchakon juine sen ko tsijanchangí'e ndo ndo Jesús ixi ngisen sinchekji ndo. ²¹Ko ndo Pedro bikon ndo ixi jirué'e ndo me'e ko juanchangi'e ndo ndo Jesús:

—Nchána, ndo ji'i, ¿nge'e tson'en ndo?

²²Ko juate'e ndo Jesús:

—Sía tja'on xratsechón ndo ti nchakon xrokjan jan'an, ja'a nge'e konda'a. Ja'a ruenāna.

²³Me'e juangíxin juao sen ixi tsen'a ndo me'e. Ko je'a ndachro ndo Jesús ixi xrokuen'a ndo. Na'i. Je'o ndachro ndo ixi siá tjaun ndo xratsechón ndo nchakon xrokjan je'e ndo, nge'e kondee je'e ndo Pedro.

²⁴Ndo me'e ngisen chronga ixi nduaxin kon'en kain ji'i, ko ikjin ndo xroon ji'i. Ko ó nojna ixi nge'e tsikjin ndo, me'e nduaxin.

²⁵Xrajíi kueya nge'e juako ndo Jesús kjin'a jan'an. Siá xrokjin naanaa me'e, xrokuitja'i nunte xasintajni xrobinga kain xroon ti xrokjin. Jaña tson'en.